

## Fag- og timefordeling og tilbudsstruktur for Kunnskapsløftet Udir-1-2017

Dette rundskrivet erstatter Rundskriv Udir-01-2016.

**RUNDSKRIV** | SIST ENDRET: 28.09.2017

## Innhold

### Udir-1-2017

#### Endringer

- Endringer på 1.-10.trinn
- Endringer i videregående opplæring
- Tidligere versjoner av rundskrivet

### Udir-1-2017: Vedlegg 1

#### 1. Bestemmelser for hele grunnopplæringen

- 1.1 Læreplanverket for Kunnskapsløftet
- 1.2 60-minutters enheter
- 1.3 Omdisponering av inntil 25 prosent av timetallet i fag for enkeltelever
- 1.4 Valg av fag som skoler/skoleeiere tilbyr
- 1.5 Særskilt språkopplæring for språklige minoriteter

#### 2. Grunnskolen

- 2.1 Bestemmelser for alle elever i grunnskolen
  - 2.1.1 Inntil 5 prosent fleksibilitet for 1.-10.trinn
  - 2.1.2 Valgfag for elever på ungdomstrinnet

- 2.1.3 Fastsatt timetall
- 2.1.4 Fremmedspråk, fordypning, arbeidslivsfag
- 2.1.5 Tilbud om fag fra videregående opplæring for elever på ungdomstrinnet
- 2.1.6 Fysisk aktivitet
- 2.1.7 Fleksibel time
- 2.1.8 Særskilt for elever med opplæring i samisk eller finsk
  - 2.1.8.1 Fritak fra fremmedspråk/fordypning
  - 2.1.8.2 Læreplaner for elever med opplæring i samisk eller finsk
  - 2.1.8.3 Samisk og norsk som førstespråk
- 2.2 Ordinær fag- og timefordeling
  - 2.2.1 Særskilt for elever med opplæring i samisk eller finsk som andrespråk
- 2.3 Fag- og timefordeling etter Kunnskapsløftet-Samisk, LK-06S
- 2.4 Fag- og timefordeling for elever med tegnspråk som førstespråk

### **3. Videregående opplæring**

- 3.1 Tilbudsstruktur
  - 3.1.1 Endringer i utdanningsprogrammene fra og med skoleåret 2017-2018
- 3.2 Generelle regler for videregående opplæring
- 3.3 Studieforberevende utdanningsprogram
  - 3.3.1 Fellesfag
    - 3.3.1.1 Norsk
    - 3.3.1.2 Engelsk
    - 3.3.1.3 Fremmedspråk
    - 3.3.1.4 Matematikk
    - 3.3.1.5 Elever med opplæring i samisk, elever med opplæring i tegnspråk og elever med opplæring i finsk som andrespråk
  - 3.3.2 Utdanningsprogram for studiespesialisering
    - 3.3.2.1 Programområdene for realfag og for språk, samfunnsfag og økonomi
    - 3.3.2.2 Programområde for formgivingsfag for Vg3
  - 3.3.3 Utdanningsprogram for idrettsfag
  - 3.3.4 Utdanningsprogram for musikk, dans og drama
  - 3.3.5 Utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur
  - 3.3.6 Utdanningsprogram for medier og kommunikasjon
- 3.4 Yrkesfaglige utdanningsprogram
  - 3.4.1 Felles bestemmelser
  - 3.4.2 Vg1 og Vg2 i skole
  - 3.4.3 Særløp – Vg1 i skole og 3 års læretid
  - 3.4.4 Vg3 i yrkesfaglige utdanningsprogram
  - 3.4.5 Lærlinger uten Vg2 eller Vg1 og Vg2 i skole
- 3.5 Studieforberevende tilbud innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram

- 3.5.1 Studieforbereidende Vg3 for naturbruk og for medier og kommunikasjon
- 3.5.3 Vg3 påbygging til generell studiekompetanse
- 3.5.4 Rett til påbygging til generell studiekompetanse etter fullført og bestått fag- og yrkesopplæring
- 3.5.5 Generell studiekompetanse

## Udir-1-2017: Vedlegg 2

### Tilbudsstrukturen i videregående opplæring

## Endringer

Dette rundskrivet erstatter Rundskriv Udir-01-2016

Kunnskapsløftet ble innført høsten 2006 i grunnskole og i videregående opplæring. Bestemmelser om fag- og timefordelingen og tilbudsstrukturen som gjelder skoleåret 2017-2018, går fram av vedleggene til dette rundskrivet.

For skoleåret 2017-2018 er det gjort følgende endringer i fag- og timefordelingen og tilbudsstrukturen:

### Endringer på 1.-10.trinn

#### Forsøkslæreplan i programmering valgfag

Læreplanen er gjort tilgjengelig for alle skoler som ønsker å ta den i bruk for perioden 2017-2019. Skoler som alt er deltakere i forsøk med programmering valgfag på ungdomstrinnet, fortsetter i forsøket, se punkt 2.1.2 i vedlegg 1.

### Endringer i videregående opplæring

#### Nye lærefag

- Maritim elektriker Vg3, utdanningsprogram for elektrofag
- Grafisk produksjonsteknikk Vg3, utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon

#### Endring 28.09.2017

Tekst under punkt 2.1.3 Fastsatt timetall som omhandler friskoler er endret.

## Tidligere versjoner av rundskrivet

### Utgåtte rundskriv

Fag- og timefordeling og tilbudsstruktur for Kunnskapsløftet Udir-1-2016

Gyldig fra: 31.07.2016 til: 31.07.2017

Fag- og timefordeling og tilbudsstruktur for Kunnskapsløftet Udir-1-2015

Gyldig fra: 31.07.2015 til: 31.07.2016

Fag- og timefordeling og tilbudsstruktur for Kunnskapsløftet Udir-1-2014

Gyldig fra: 31.07.2014 til: 31.07.2015

Udir-1-2013 Kunnskapsløftet fag- og timefordeling og tilbudsstruktur

Gyldig fra: 01.08.2013 til: 31.07.2014

Udir-1-2012 Kunnskapsløftet - fag- og timefordeling og tilbudsstruktur

Gyldig fra: 10.07.2012 til: 10.07.2013

Udir-1-2011 Kunnskapsløftet - fag- og timefordeling og tilbudsstruktur

Gyldig fra: 10.07.2011 til: 10.07.2012

Udir-8-2010 Kunnskapsløftet - fag- og timefordeling og tilbudsstruktur

Gyldig fra: 10.07.2010 til: 10.07.2011

Udir-8-2009 Kunnskapsløftet - fag- og timefordeling og tilbudsstruktur

Gyldig fra: 10.07.2009 til: 10.07.2010

## 1. Bestemmelser for hele grunnopplæringen

### 1.1 Læreplanverket for Kunnskapsløftet

All opplæring i fag skal være etter læreplanene for Kunnskapsløftet. Oppdaterte læreplaner finner dere på <http://www.udir.no/Lareplaner/> .

Tabellene i dette rundskrivet viser hvilke fag elevene skal ha. Både læreplaner og tabellene med fag- og timefordelinger er forskrifter.

## **1.2 60-minutters enheter**

Timetallet er fastsatt som 60-minutters enheter for hovedtrinn i grunnskolen og for årstrinn i videregående opplæring.

## **1.3 Omdisponering av inntil 25 prosent av timetallet i fag for enkeltelever**

Skoleeier kan omdisponere inntil 25 prosent av timene som er fastsatt i det enkelte fag for enkeltelever. Omdisponeringen skal kunne føre til bedre måloppnåelse i fagene samlet sett for eleven. Den enkelte elev eller forelder må samtykke til omdisponeringen. Omdisponeringen av timer forutsetter at eleven får opplæring i alle kompetansemålene i læreplanene for fag. Hvis eleven ikke skal få opplæring i alle kompetansenemålene, må regelverket for spesialundervisning følges.

Skoleeier kan ikke omdisponere timer for hele grupper av elever eller skoler innenfor denne ordningen.

Omdisponeringen er ikke en rettighet, men forutsetter en administrativ beslutning, ikke et enkeltvedtak. Skoleeier avtaler omdisponering av timer skriftlig med eleven eller foreldrene. Avtalen skal vanligvis ikke vare lenger enn for ett skoleår av gangen og med utgangspunktet i timetallet i fagene på hvert årstrinn.

I særlige tilfeller kan skoleeier i grunnskolen, på grunnlag av lokalt fastsatt fordeling av timer på årstrinn, omdisponere innenfor de nivåene det er fastsatt kompetansemål for (etter 2., 4., 7. og 10. årstrinn) for den enkelte elev<sup>1</sup>

---

1) Hovedregelen er at omdisponeringer skal skje for ett skoleår om gangen, men i grunnskolen kan en lage en omdisponeringsplan for 1. + 2. under ett, for 3. + 4. under ett, for 5. + 6. + 7. under ett og for 8. + 9. + 10. under ett, men bare i særlige tilfeller.

## **1.4 Valg av fag som skoler/skoleeiere tilbyr**

Flere steder er det beskrevet at elever kan velge fag. I tillegg til de vilkårene som er beskrevet til hvert valg, må valgene skje innenfor de fagene som skoler/skoleeiere tilbyr. For eksempel gjelder dette valg av

fremmedspråk/fordypning/arbeidslivsfag og valgfag på ungdomstrinnet, og valg av programfag i videregående opplæring.

Forskrift til opplæringsloven §§ 1-9 og 1-10.

## **1.5 Særskilt språkopplæring for språklige minoriteter**

Elever med annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt språkopplæring til de har tilstrekkelige kompetanse i norsk til å følge den vanlige opplæringen i skolen.

Elever som har rett til særskilt språkopplæring, skal få opplæring etter læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter, opplæring etter læreplan i norsk for språklige minoriteter med kort botid, eller særskilt opplæring etter ordinær læreplan i norsk. Når elevene ikke lenger har rett til særskilt språkopplæring, skal de følge ordinær læreplan i norsk.

Elever som har rett til særskilt språkopplæring har også etter behov, rett til morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring (opplæring i fag på to språk). Morsmålsopplæringen skal følge læreplan i morsmål for språklige minoriteter. Når elevene er i stand til å følge den ordinære opplæringen på norsk, har de ikke lenger rett på opplæring i morsmål.

Morsmålsopplæringen kommer i tillegg til den vanlige opplæringstiden og gis innenfor en lokalt fastsatt timeramme.

Opplæringsloven §§ 2-8 og 3-12.

### **Grunnleggende norsk for språklige minoriteter**

Det er utarbeidet læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter. Elever med et annet morsmål enn samisk og norsk, som har enkeltvedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven §§ 2-8 eller 3-12, kan få opplæring etter denne læreplanen hvis de ikke har tilstrekkelige kompetanse til å følge opplæringen etter den ordinære læreplanen i norsk, eller læreplanen i norsk for språklige minoriteter med kort botid. Når elevene ikke lenger har rett til særskilt språkopplæring, skal de følge ordinær læreplan i norsk.

Det er utviklet kartleggingsmateriell i tilknytning til læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter. Dette skal gjøre det enklere å avgjøre hvilket nivå eleven er på og dermed gi bedre grunnlag for å gi tilpasset opplæring. Kartleggingsmaterialet skal også gjøre det enklere å avgjøre når eleven har tilstrekkelig kompetanse i norsk til å kunne følge opplæringen etter den ordinære læreplanen i norsk.

### **Innføringstilbud**

Kommunen/fylkeskommunen kan organisere særskilte opplæringstilbud/ innføringstilbud for nyankomne elever i egne grupper, klasser eller skoler.

Ordningen med innføringstilbud er frivillig for skoleeier og gjelder bare for nyankomne elever.

Opplæring i et innføringstilbud må fremgå av den enkelte elevs enkeltvedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 2-8 (grunnskolen) og § 3-12 (videregående opplæring).

I enkeltvedtaket om innføringstilbud kan det gjøres avvik fra læreplanverket for den aktuelle eleven. Dette innebærer at det kan gjøres avvik fra læreplanene, fag- og timefordelingen og vurdering. Dette kan bare gjøres på bakgrunn av den enkelte elevens behov og kun i den utstrekning det er nødvendig for å ivareta elevens behov

Skolen/skoleeier må informere om eventuelle konsekvenser ved avvik fra læreplanverket.

Veileder - Innføringstilbud til nyankomne minoritetsspråklige elever

Opplæringsloven § 2-8 femte ledd og § 3-12 femte ledd

### **Norsk for språklige minoriteter med kort botid i Norge – videregående opplæring**

Læreplanen i norsk for språklige minoriteter med kort botid i Norge ble gjort gjeldende fra 01.08.2016. Spørsmål om voksnes og privatisters rett til å bruke/ta eksamen etter denne læreplanen er sendt på høring og vil bli besluttet sommeren 2017. Overgangsordningen NOR1045/NOR1049 vil gradvis fases ut som følge av endringer i læreplan i norsk for språklige minoriteter.

Læreplan i norsk for språklige minoriteter med kort botid i Norge (vgo)

Forskrift til opplæringsloven § 1-17

## **2. Grunnskolen**

### **2.1 Bestemmelser for alle elever i grunnskolen**

#### **2.1.1 Inntil 5 prosent fleksibilitet for 1.-10.trinn**

Skoleeier kan omdisponere inntil 5 prosent av timene i fagene til andre fag. Det innebærer at den nasjonale fag- og timefordelingen for 1.-10.trinn vil være veiledende for inntil 5 prosent av timene. Minstetimetallet i det enkelte fag vil være på 95 prosent, mens inntil 5 prosent av timene kan omdisponeres fra et fag til et eller flere andre fag. Elevene har fremdeles rett til samlet minstetimetall som fremgår av tabellene 1, 2 og 3.

Det er opp til skoleeier å bestemme fordelingen av de fleksible timene på det enkelte årstrinn.

Omdisponering av timer mellom fag kan likevel bare skje innenfor de enkelte hovedtrinnene. Med

hovedtrinn mener vi 1.-4., 5.-7. og 8.-10. årstrinn, jf. tabell 1,2 og 3.

Hvis skoleeier benytter seg av muligheten for å omdisponere inntil 5 prosent av timene i fagene, skal den endrede fag- og timefordelingen fastsettes som en lokal forskrift.

Forskrift til opplæringsloven § 1-1 andre ledd

## 2.1.2 Valgfag for elever på ungdomstrinnet

Det er skoleeier som bestemmer hvilke valgfag den enkelte skole skal tilby. Skoleeier plikter å sette i gang to ulike valgfag per skoleår ved hver skole.

Timene som er avsatt til valgfag kan i stedet brukes til å ta fag fra videregående opplæring (jf. punkt 2.1.5).

Følgende valgfag tilbys skoleåret 2017-2018:

- Demokrati i praksis
- Design og redesign
- Forskning i praksis
- Fysisk aktivitet og helse
- Innsats for andre
- Internasjonalt samarbeid
- Levande kulturarv
- Medier og informasjon
- Natur, miljø og friluftsliv
- Produksjon av varer og tjenester
- Reiseliv
- Sal og scene
- Teknologi i praksis
- Trafikk

I tillegg til disse valgfagene, har noen skoler fått innvilget forsøk med valgfaget programmering for perioden 2016-2019. Fra 1.8.2017 kan også skoler som ikke deltar i forsøket bruke forsøkslæreplanen i programmering valgfag.

Forskrift til opplæringsloven § 1-14 og § 1-15.

Rundskriv Udir 7-2012

Les mer om valgfag



### 2.1.3 Fastsatt timetall

Det er fastsatt et *samlet minstetimetall* for elever på 1.-7. trinn og for elever på 8.-10. trinn som elevene har rett til. Skoleeier har plikt til å gi dette timetallet, men står fritt til å tilby flere timer.

Friskoler som er godkjent for å følge LK06 fullt ut, jf. forskrift til friskoleloven §2A-4b, står også fritt til å tilby flere timer. Et utvidet timetall utløser ikke økt tilskudd, og timene kan kun brukes til opplæring etter læreplanene i Kunnskapsløftet. Fag- og timefordelingen fastsettes av skolens styre. Friskoler som er godkjent for å drive etter alternative læreplaner, jf. forskrift til friskoleloven §§ 2A-2, 2A-3, 2A-4 og 2A-4a, må få fag- og timefordelingen godkjent som en del av skolens læreplaner.

Timetallet i fag er fastsatt for hovedtrinn. For alle fag unntatt norsk/samisk, matematikk, engelsk og naturfag er timetallet fastsatt for barnetrinnet (1.-7. årstrinn) og for ungdomstrinnet (8.-10. årstrinn). For fagene norsk/samisk, matematikk, engelsk og naturfag er timene fastsatt for 1.-4. årstrinn, 5.-7. årstrinn og 8.-10. årstrinn. På 5.-7. trinn er det avsatt 76 timer til fysisk aktivitet.

Timetallet i fag er gjort veiledende med inntil 5 prosent, jf. punkt 2.1.1, men elevene skal likevel ha det samlede minstetimetallet. Innenfor minstetimetallet fastsetter skoleeier fag- og timefordelingen på årstrinn. Den enkelte skole har frihet til å tilrettelegge undervisningsenheter innenfor det fastsatte timetallet. Dersom skoleeier har gjort bruk av 5 prosent fleksibilitet (jf. punkt 2.1.1), må skolen følge den lokale fag- og timefordelingen som skoleeier har fastsatt.

### 2.1.4 Fremmedspråk, fordypning, arbeidslivsfag

Det er en felles læreplanen i fremmedspråk som gjelder for alle fremmedspråk bortsett fra engelsk, svensk og dansk. Nordsamisk, sørsamisk, lulesamisk, finsk eller tegnspråk kan være fremmedspråk for elever som ikke har språket som første- eller andrespråk.

Elever på 8.–10. årstrinn skal enten ha fremmedspråk eller fordypning i engelsk, norsk, samisk, matematikk eller arbeidslivsfag.

Når en elev har valgt enten fremmedspråk eller fordypning i engelsk, norsk, samisk, matematikk eller arbeidslivsfag, skal eleven normalt ha faget på hele ungdomstrinnet. I løpet av første semester på 8. trinn kan elevene, i samråd med skolen, gjøre omvalg. Når særlige hensyn tilsier det, kan skoleeier innvilge overgang på et senere tidspunkt. Uansett når omvalget foretas, skal eleven ved slutten av 10. årstrinn bare vurderes i det nye faget og etter fastsatte kompetansemål etter 10. årstrinn.

Forskrift til opplæringsloven § 1-8 første ledd.

### Utdanningsvalg

Fra og med skoleåret 2016-2017 må all opplæring og vurdering i faget på 8., 9. og 10. trinn ta utgangspunkt i revidert læreplan i utdanningsvalg.

### **Hvilke fremmedspråk skal skoleeier tilby?**

Skoleeier skal tilby opplæring i fremmedspråk etter læreplanen i fremmedspråk på nivå I i minst ett av de fire språkene tysk, fransk, spansk eller russisk. I tillegg kan skoleeier tilby andre språk, også ikke-europeiske, etter samme læreplan. Skoleeier bestemmer hvilke fremmedspråk elevene skal få tilbud om, og hvordan tilbudet/tilbudene skal organiseres. Elever som velger fremmedspråk på ungdomstrinnet, må velge ett av de fremmedspråkene som skoleeier tilbyr.

Forskrift til opplæringsloven § 1-8 andre ledd.

### **Fordypning i engelsk, norsk, samisk eller matematikk**

Muligheten til fordypning i engelsk, norsk, samisk eller matematikk er et alternativ for elever som ønsker å øke sin kompetanse i ett av disse fagene i stedet for å begynne med et nytt fremmedspråk. Skoleeier bestemmer hvilke fordypningsfag elevene skal få tilbud om, og hvordan dette skal organiseres.

Forskrift til opplæringsloven § 1-8 tredje ledd.

### **Konsekvenser for elever som velger fordypning i norsk, engelsk, samisk eller matematikk eller arbeidslivsfag**

Elever som ikke er fritatt fra kravet om opplæring i fremmedspråk, og som ikke har hatt opplæring i andre fremmedspråk enn engelsk i grunnskolen, skal begynne med ett fremmedspråk i tillegg til engelsk i videregående opplæring ved studieforberedende utdanningsprogram. Disse elevene skal, i tillegg til 113 timer på Vg1 og 112 timer på Vg2, ha 140 timer i fremmedspråket på Vg3. Timer til valgfrie programfag på Vg3 reduseres tilsvarende. Se egne kolonner i tabell 4, 7, 9, 11, 15 og 17.

Elever med opplæring i samisk eller finsk, og som ikke har fremmedspråk i grunnskolen, kan velge fremmedspråk i videregående opplæring.

Forskrift til opplæringsloven § 1-10.

## Krav til fremmedspråk i studieforbereende utdanningsprogram

Ungdomsskolen	Med fremmedspråk i ungdomskolen, nivå I		Uten fremmedspråk i ungdomsskolen
Videregående opplæring(vgo)	Fortsetter med samme fremmedspråk i vgo som i ungdomsskolen	Starter med et nytt fremmedspråk i vgo	Obligatorisk med fremmedspråk på nivå II
Vg1	Fremmedspråk, nivå II	Fremmedspråk, nivå I	Fremmedspråk, nivå I+II
Vg2	Fremmedspråk, nivå II	Fremmedspråk, nivå I	Fremmedspråk, nivå I+II
Vg3			Fremmedspråk, nivå I+II

*Forklaring til tabellen:*

Vi viser til punkt 3.3.1.3.

Elever som har hatt nivå I et fremmedspråk i grunnskolen, og som fortsetter med opplæring i det samme språket i videregående opplæring, skal ha opplæring etter læreplanens nivå II i videregående skole.

Elever som har hatt nivå I i et fremmedspråk i grunnskolen, men velger et nytt fremmedspråk i videregående opplæring, skal ha opplæring etter læreplanens nivå I i det nye fremmedspråket.

Elever som ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen skal ha fremmedspråk på nivå II på studieforbereende utdanningsprogram. Opplæringen er lagt over tre år.

Forskrift til opplæringsloven § 1-10.

### 2.1.5 Tilbud om fag fra videregående opplæring for elever på ungdomstrinnet

Elever som har tilstrekkelig kompetanse i grunnskolefag kan følge opplæringen i ett eller flere fellesfag eller programfag på videregående nivå. Fagene på videregående nivå må bygge på fag i grunnskolen.

Kommunen gjør enkeltvedtak om at eleven på ungdomstrinnet skal ta et eller flere fag i videregående opplæring. Fylkesmannen er klageinstans. Før kommunen gjør enkeltvedtaket, skal det innhentes samtykke fra eleven eller foreldrene til eleven.

Elever som følger opplæring på videregående nivå kan ta i bruk timene i valgfag, og inntil 60 % av timene i

faget utdanningsvalg til denne opplæringen.

Eleven skal ha underveisvurdering og sluttvurdering etter kapittel 3 i faget, både på ungdomstrinnet og i videregående opplæring. Elever på ungdomstrinnet som avslutter et fag tidligere enn det som følger av fag- og timefordelingen og læreplanen, skal være med i trekket til eksamen i faget det opplæringsåret faget blir avsluttet. Om eleven blir trukket ut til eksamen, kommer denne eksamenen i tillegg til de eksamener som departementet har fastsatt at eleven skal ha på 10. årstrinn.

Forskrift til opplæringsloven § 1-15 og § 3-25

Elever som tar fag fra videregående opplæring på ungdomstrinnet Udir-4-2013

## **2.1.6 Fysisk aktivitet**

Elever på 5.-7. årstrinn har rett til jevnlig fysisk aktivitet utenom kroppsøvingfaget. Til sammen utgjør dette 76 timer. Formålet er å legge til rette for en mer variert og aktiv skoledag for alle elever uavhengig av funksjonsnivå. Aktiviteten er ikke ment å være opplæring i fag, men skal omfattes av retten og plikten til grunnskoleopplæring.

Forskrift til opplæringsloven § 1-1a.

## **2.1.7 Fleksibel time**

Fag- og timefordelingen for 1.–7. trinn omfatter 38 fleksible timer. Disse timene skal brukes til opplæring i de fagene og på det trinnet skoleeier mener er mest tilrådelig ut fra lokale behov. De fleksible timene må brukes på fag som inngår i fag- og timefordelingen i tabell 1, 2 eller 3.

## **2.1.8 Særskilt for elever med opplæring i samisk eller finsk**

Det er utarbeidet spesielle fag- og timefordelinger for elever som følger Læreplanverket for Kunnskapsløftet – Samisk (LK-06S), jf. punkt 2.3.

Elever som ikke følger LK-06S, men skal ha opplæring i samisk som første- eller andrespråk eller finsk som andrespråk, skal følge ordinær fag- og timefordeling etter tabell 1 med tilpasninger (jf. punkt 2.2).

### **2.1.8.1 Fritak fra fremmedspråk/fordypning**

Elever som får opplæring etter læreplaner i samisk som første- eller andrespråk er unntatt fra kravet om opplæring i fremmedspråk/fordypning. Elever som får opplæring etter læreplaner i samisk som første-

eller andrespråk har likevel rett til opplæring i fremmedspråk eller fordypning dersom de ønsker det.

Elever som følger læreplanen i finsk som 2. språk kan etter søknad få fritak fra opplæring og vurdering i fremmedspråk/fordypning.

Forskrift til opplæringsloven § 1-9.

### **2.1.8.2 Læreplaner for elever med opplæring i samisk eller finsk**

#### **Læreplan i samisk**

Elever med opplæring i samisk følger enten læreplan i samisk som førstespråk eller læreplan i samisk som andrespråk. Elever som følger læreplan i samisk som andrespråk, må velge samisk 2, 3 eller 4.

#### **Norsk for elever med samisk som førstespråk eller andrespråk**

Elever som har opplæring i samisk som førstespråk, følger normalt læreplanen i norsk for elever med samisk som førstespråk. Elever med opplæring i samisk som andrespråk følger ordinær læreplan i norsk, med fritak fra opplæring og vurdering i skriftlig sidemål.

#### **Læreplan i finsk som andrespråk**

Elever med opplæring i finsk følger læreplanen i finsk som andrespråk. Elever med opplæring i finsk som andrespråk følger ordinær læreplan i norsk, med fritak fra opplæring og vurdering i skriftlig sidemål.

### **2.1.8.3 Samisk og norsk som førstespråk**

Elever kan få opplæring i både samisk og norsk som førstespråk.

Skoleeier fastsetter hvordan tilbudet skal organiseres. For å oppnå tilstrekkelig timetall i begge språkene, gis skoleeier myndighet til å omdisponere inntil 5 prosent fra andre fag til samisk og norsk. Dette kommer i tillegg til den generelle fleksibiliteten på 5 prosent (jf. punkt 2.1.1). Elever med to førstespråk bør få tilbud om timer i tillegg til ordinært timetall. Tilrettelegging av tid skal drøftes med eleven og foreldrene.

## **2.2 Ordinær fag- og timefordeling**

Fag- og timefordelingen i tabell 1 gjelder for alle som ikke skal ha spesiell fag- og timefordeling (jf. punkt 2.3 og 2.4).

**Tabell 1 Ordinær fag- og timefordeling for elever på 1.-10.trinn skoleåret 2017-2018<sup>2</sup>**

<b>Fag/trinn</b>	<b>1.-4. trinn</b>	<b>5.-7. trinn</b>	<b>Sum</b>	<b>8.-10. trinn</b>	<b>Sum grunnskole</b>
KRLE			427	153	580
Norsk	931	441	1372	398	1770
Matematikk	560	328	888	313	1201
Naturfag	187	179	366	249	615
Engelsk	138	228	366	222	588
Fremmedspråk / fordypning			0	222	222
Samfunnsfag			385	249	634
Kunst og håndverk			477	146	623
Musikk			285	83	368
Mat og helse			114	83	197
Kroppsøving			478	223	701
Valgfag <sup>3</sup>			0	171	171
Utdanningsvalg			0	110	110
Fleksibel time			38	0	38
Fysisk aktivitet	0	76	76	0	76
<b>Samlet minstetimetall</b>			<b>5272</b>	<b>2622</b>	<b>7894</b>

2) Skoleeier kan omdisponere inntil 5 prosent av timetallet i fag til andre fag, jf. punkt 2.1.1. Elevene har fremdeles rett til det samlede totale minstetimetallet.

3) Timetallet i valgfag skal fordeles med 57 timer på hvert trinn.

### **2.2.1 Særskilt for elever med opplæring i samisk eller finsk som andrespråk**

Elever som har opplæring i samisk som første- eller andrespråk eller finsk som andrespråk og ikke følger Kunnskapsløftet-Samisk (LK-06S), skal følge ordinær fag- og timefordeling etter tabell 1.

Elevene følger læreplanene i samisk som første- eller andrespråk. Opplæringen i finsk følger læreplanen i finsk som andrespråk. Elever som har opplæring i samisk som førstespråk følger normalt læreplanen i norsk for elever med samisk som førstespråk. Elever med opplæring i samisk som andrespråk eller finsk som andrespråk følger læreplanen i norsk, med fritak fra opplæring og vurdering i skriftlig sidemål.

Opplæringen i alle andre fag skal følge læreplanene i Kunnskapsløftet.

Skoleeier bestemmer organiseringen av opplæringen i samisk eller finsk og eventuelt fremmedspråk, men skal drøfte ulike løsninger med eleven og foreldrene.

### **For elever med samisk eller finsk på barnetrinnet**

Elever som har opplæring i samisk eller finsk skal ha minst 1562 timer samlet i første- og andrespråket fordelt på minst 954 timer til førstespråket og minst 608 timer til andrespråket. Dette er 190 timer mer enn ordinære elever har i norsk (jf. tabell 1). Organiseringen av opplæringen i samisk eller finsk kan gjøres på ulike måter:

1. Elever med samisk eller finsk kan ha 190 timer mer enn ordinære elever (samlet timetall  $5234 + 190 = 5424$ )
2. Den ordinære ordningen med inntil 5 prosent fleksibilitet (jf. punkt 2.1.1) kan brukes til opplæring i samisk eller finsk
3. Ordningene i punkt 1 og punkt 2 kan kombineres: Bruk av inntil 5 prosent omdisponering fra andre fag (jf. punkt 2.1.1) kan kombineres med tilleggstimer

### **For elever med samisk eller finsk på ungdomstrinnet**

Elever som har opplæring i samisk er fritatt fra opplæring i fremmedspråk, men kan likevel velge fremmedspråk.

Elever som får opplæring etter læreplanen i finsk som andrespråk, kan søke om fritak fra opplæring og vurdering i fremmedspråk/fordypning. I timene som er fastsatt for fremmedspråk/fordypning, skal elever som har fått fritak, ha opplæring i norsk og/eller finsk. Skoleeier bestemmer hvilke språk eleven skal ha opplæring i, og hvordan tilbudet skal organiseres.

Elever som har opplæring i samisk eller finsk skal ha minst 512 timer i første- og andrespråket fordelt på minst 284 timer til førstespråket og minst 228 timer til andrespråket. Dette er 114 timer mer enn ordinære elever har i norsk (jf. tabell 1). Organiseringen av opplæringen i samisk vil avhenge av om eleven velger fremmedspråk eller ikke. For elever som ikke velger fremmedspråk, omdisponeres timer fra dette faget til første- og andrespråket.

Elever med samisk eller finsk kan velge et lavere minstetimetall i fremmedspråk enn 222 timer, men ikke lavere enn 190 timer. For elever som velger fremmedspråk/fordypning kan timer til dette faget organiseres

på ulike måter:

1. Skoleeier kan gi inntil 114 timer tillegg til ordinært minstetimetall.
2. Den generelle ordningen med omdisponering av 5 prosent av timetallet kan brukes til fremmedspråk (jf. punkt 2.1.1).
3. Punkt 1 og punkt 2 kan kombineres. Bruk av inntil 5 prosent omdisponering fra andre fag (se punkt 2.1.1) kan kombineres med tilleggstimer

## **2.3 Fag- og timefordeling etter Kunnskapsløftet-Samisk, LK-06S**

Alle elever i samiske distrikt (forvaltningsområdet for samiske språk) skal følge Læreplanverket for Kunnskapsløftet – Samisk etter tabell 2.

Kommuner i samiske distrikt kan vedta lokal forskrift<sup>4</sup> om opplæring i samisk for alle elever i grunnskolealder. Kommuner kan likevel ikke pålegge opplæring i samisk som første- eller andrespråk. Et eventuelt pålegg om opplæring i samisk for alle grunnskoleelever forutsetter kommunalt fastsatte planer for opplæring og tilleggstimer for de berørte elevene.



**Tabell 2 Fag- og timefordeling for LK-06S, 1.-10. trinn, skoleåret 2017-2018<sup>5</sup>**

Fag	1.-7. årstrinn			8.-10. årstrinn	Sum 1.-10. årstrinn
	1.-4.	5.-7.	Sum		
KRLE			427	153	580
Førstespråk samisk/norsk	642	312	954	284	1238
Andrespråk norsk/samisk (samisk 2 eller 3) eller finsk			608	228	887
Matematikk	560	328	888	313	1201
Naturfag	187	179	366	249	615
Engelsk	138	228	366	222	588
Fremmedspråk <sup>6</sup> / fordypning			0	0 (171) <sup>6</sup>	0 (171) <sup>6</sup>
Samfunnsfag			385	249	634
Kunst og håndverk/duodji			477	146	623
Musikk			285	83	368
Mat og helse			114	83	197
Kroppsøving			478	223	701
Valgfag				171 <sup>7</sup>	171 <sup>7</sup>
Utdanningsvalg			0	110	110
Fleksibel time			38	0	38
Fysisk aktivitet	0	76	76	0	76
Fleksibel pott <sup>8</sup>				108	108
Samlet minstetimetall			5462	2622	8084

**Spesielt for elever på 8.-10. trinn som velger fremmedspråk/ fordypning**

Elever som velger fremmedspråk/fordypning skal ha 171 timer i faget. For å få tilstrekkelig antall timer til faget, kan inntil 63 timer omdisponeres fra andre fag til fremmedspråk/fordypning gjennom den generelle adgangen til omdisponering av inntil 5 prosent av timene mellom fag (se punkt 2.1.1). Skoleeier kan gi inntil 114 timer i tillegg til ordinært minstetimetall for elever som velger fremmedspråk/fordypning.

### **Spesielt for elever på 1.-7.trinn som ikke har opplæring i samisk**

Elever som følger LK-06S, men ikke har opplæring i samisk, skal ha 1372 timer norsk (jf. tabell 1). Disse elevene har rett til alternative opplegg i de 190 timene som er differensen mellom timetallet i samisk + norsk (jf. tabell 2) og timetallet i norsk for elever uten opplæring i samisk ( $1562 - 1372 = 190$ ).

### **Spesielt for elever på 8.-10.trinn som ikke har opplæring i samisk**

Elever som følger LK-06S og ikke har opplæring i samisk, skal ha minst 398 timer norsk og minst 222 timer fremmedspråk. De følger fag- og timefordelingen etter tabell 1.

### **Fleksibel pott**

En fleksibel pott på 108 timer for elever uten fremmedspråk, skal brukes til å styrke opplæringen i første- og/eller andrespråket. Skoleeier skal i samråd med elevene og foreldrene, avgjøre hvordan timene skal fordeles.

---

4) Opplæringsloven § 6-2 fjerde ledd

5) Skoleeier kan omdisponere inntil 5 prosent av timetallet i fag til andre fag, jf. punkt 2.1.1. Elevene har fremdeles rett til det samlede totale minstetimetallet.

6) Elever som velger fremmedspråk/språklig fordypning skal ha 171 timer i faget

7) Timene i valgfag skal fordeles med 57 timer på hvert trinn.

8) Skoleeier kan omdisponere inntil 5 prosent av timetallet i fag til andre fag, jf. punkt 2.1.1. Elevene har fremdeles rett til det samlede totale minstetimetallet.

## **2.4 Fag- og timefordeling for elever med tegnspråk som førstespråk**

Fag- og timefordelingen i tabell 3 gjelder for elever som har tegnspråk som førstespråk.

**Tabell 3 Fag- og timefordeling for elever med tegnspråk som førstespråk, 1.-10. trinn, skoleåret 2017-2018<sup>8</sup>**

Fag/trinn	1.-4. Trinn	5.-7.trinn	Sum	8.-10. trinn	Sum grunnskole
KRLE			427	153	580
Norsk for hørselshemmede og norsk tegnspråk	1359	700	2059	678	2737
Samisk førstespråk <sup>9</sup>					
Matematikk	560	328	888	313	1201
Naturfag	187	179	366	249	615
Engelsk for hørselshemmede	138	228	366	222	588
Fremmedspråk / fordypning			0	222	222
Samfunnsfag			385	249	634
Kunst og håndverk			477	146	623
Drama og rytmikk / Musikk			285	83	368
Mat og helse			114	83	197
Kroppsøving			478	223	701
Valgfag <sup>10</sup>				171	171
Utdanningsvalg			0	110	110
Fleksibel time			38	0	38
Fysisk aktivitet	0	76	76		76
Samlet minstetimetall			5959	2902	8861

### Timetall for elever med tegnspråk som førstespråk

Elever som får opplæring etter læreplanen i norsk tegnspråk som førstespråk, skal i andre fag enn norsk og norsk tegnspråk ha samme timetall som andre elever.

I norsk for hørselshemmede og norsk tegnspråk er det fastsatt et felles timetall som skoler og skoleeiere skal fordele med utgangspunkt i læreplanene i disse fagene. Timetallet for 1.-7.trinn er delt i et

minstetimetall på 1.–4. årstrinn og et minstetimetall på 5.–7. årstrinn.

Den lokale fordelingen av timene mellom norsk for hørselshemmede og norsk tegnspråk skal legge til grunn en best mulig samlet måloppnåelse for den enkelte elev. Det er en forutsetning at målene i læreplanene i norsk for hørselshemmede og norsk tegnspråk ikke blir fraveket. Den enkelte elev og foreldrene må samtykke i fordelingen.

## Læreplaner for elever med tegnspråk som førstespråk

Elevene skal ha opplæring etter de ordinære læreplanene i alle fag, men har i fagene tegnspråk, norsk, engelsk og musikk rett til opplæring i samsvar med

- Læreplan i norsk tegnspråk
- Læreplan i norsk for hørselshemmede med fritak fra vurdering i skriftlig sidemål<sup>11</sup>
- Læreplan i engelsk for hørselshemmede
- Læreplan i drama og rytmikk for hørselshemmede (erstatte musikk)

### Kunnskapsløftet for hørselshemmede

## Fritak fra fremmedspråk / fordypning

Elever som får opplæring etter læreplanen i norsk tegnspråk, kan søke om fritak fra opplæring og vurdering i fremmedspråk eller fordypning. I timene som er fastsatt for fremmedspråk /fordypning, skal elever som er innvilget fritak, ha forsterket opplæring i norsk, engelsk eller tegnspråk. Skoleeier fastsetter i hvilket språk eleven skal få forsterket opplæring og hvordan tilbudet skal organiseres.

Forskrift til opplæringsloven § 1-9 andre ledd

## Elever med både tegnspråk og samisk som førstespråk

Elever kan få opplæring i både tegnspråk og samisk som førstespråk. Elevene skal følge fag- og timefordelingen i tabell 3 for elever med tegnspråk som førstespråk.

Elever som har opplæring i samisk som førstespråk etter tabell 2, skal ha 1238 timer opplæring i faget. For elever som har opplæring både i tegnspråk og samisk som førstespråk, gis skoleeier myndighet til å omdisponere inntil 5 prosent fra andre fag til samisk. Dette kommer i tillegg til den generelle fleksibiliteten på 5 prosent (se punkt 2.1.1). I tillegg skal 222 timer fra fremmedspråk brukes til opplæring i samisk. Til sammen utgjør dette 1082 timer. For å oppfylle timetallet til samisk som førstespråk, bør elever med samisk få tilbud om timer i tillegg til ordinært timetall. Skoleeier har ansvar for å organisere tilbudet. Tilrettelegging av tid skal drøftes med eleven og foreldrene.

---

8) Skoleeier kan omdisponere inntil 5 prosent av timetallet i fag til andre fag, jf. punkt 2.1.1. Elevene har fremdeles rett til det samlede totale minstetimetallet.

9) Elever med samisk som førstespråk kan bruke inntil 10 % av timene fra andre fag, i tillegg til 222 timer fra fremmedspråk til opplæring i samisk.

10) Timetallet i valgfag skal fordeles med 57 timer på hvert trinn.

11) Læreplanen i norsk for hørselshemmede har ikke kompetansemål i sidemål.

## 3. Videregående opplæring

### 3.1 Tilbudsstruktur

«Den videregående opplæringa skal føre fram til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse» (opplæringsloven § 3-3).

Grunnkompetanse betyr i denne sammenheng all opplæring som ikke fører til full studie- eller yrkeskompetanse. Den videregående opplæringen er organisert i studieforbereidende og yrkesfaglige utdanningsprogram.

Det er fem studieforbereidende utdanningsprogram:

- Utdanningsprogram for studiespesialisering med og uten formgivingsfag
- Utdanningsprogram for idrettsfag
- Utdanningsprogram for musikk, dans og drama
- Utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur
- Utdanningsprogram for medier og kommunikasjon

Det er åtte yrkesfaglige utdanningsprogram:

- Utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk
- Utdanningsprogram for design og håndverk
- Utdanningsprogram for elektrofag
- Utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag
- Utdanningsprogram for naturbruk
- Utdanningsprogram for restaurant- og matfag
- Utdanningsprogram for service og samferdsel
- Utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon

Opplæringen i skole omfatter normalt videregående trinn 1 (Vg1), videregående trinn 2 (Vg2) og

videregående trinn 3 (Vg3). Hvert trinn skal normalt ha en lengde på ett skoleår.

Fagopplæringen omfatter normalt to års opplæring i skole (Vg1 og Vg2) og ett års opplæring (Vg3) fordelt over to års læretid i bedrift (hovedmodellen). Det finnes imidlertid utdanningsløp som avviker fra hovedmodellen, se punktene 3.4.3, 3.4.4, 3.4.5 og 3.5.

Tilbudsstrukturen (vedlegg 2) viser den fastsatte inndelingen av utdanningsprogrammene i årstrinn og programområder for Vg1, Vg2, Vg3 / opplæring i bedrift. Noen programområder på Vg2 har, i tillegg til inntak fra Vg1 i eget utdanningsprogram, også inntak fra Vg1 i andre utdanningsprogram. Dette kalles kryssløp. Gyldige kryssløp framgår av vedlegg 2.

For å få vitnemål som gir studie- eller yrkeskompetanse, må kandidaten ha fullført og bestått ett av løpene i vedlegg 2 (Vg1, Vg2, Vg3 / opplæring i bedrift), med kravene til fagsammensetning og timeomfang.

Alle timetall i teksten og i tabellene er minstetimetall som elevene har rett til å få og som skoleeier må tilby. Skoleeiere står fritt til å tilby flere timer.

### **Fellesfag, felles programfag og programfag**

Fellesfag er obligatoriske fag på yrkesfaglige og studieforbereende utdanningsprogrammer. Kravet til fellesfag er mer omfattende på studieforbereende utdanningsprogram enn på yrkesfaglige utdanningsprogram. Felles programfag er fag som er obligatoriske på et gitt utdanningsprogram. Alle utdanningsprogrammene, med unntak av utdanningsprogram for studiespesialisering uten formgivingsfag, har felles programfag. Programfag er fag som tilhører bestemte utdanningsprogram og som elevene kan velge.

Fagene er nærmere beskrevet under hvert utdanningsprogram.

## **3.1.1 Endringer i utdanningsprogrammene fra og med skoleåret 2017-2018**

### **Utdanningsprogram for medier og kommunikasjon**

Fra og med skoleåret 2016-2017 er utdanningsprogram for medier og kommunikasjon et studieforbereende utdanningsprogram på Vg1. Innføringen er trinnvis. For skoleåret 2017-2018 er det studieforbereende utdanningsprogrammet medier og kommunikasjon et tilbud for Vg1 og Vg2, for skoleåret 2018-2019 vil det være et tilbud for Vg1, Vg2 og Vg3.

Utdanningsprogram for medier og kommunikasjon på yrkesfaglige utdanningsprogram vil utvikles trinnvis. For skoleåret 2017-2018 er det et tilbud kun for Vg3. Fra og med skoleåret 2018-2019 er dette utdanningsprogrammet utviklet på yrkesfaglig utdanningsprogram.

Yrkesfagene i dagens utdanningsprogram for medier og kommunikasjon; fotograf, mediegrafiker og

mediedesigner inngår fortsatt i tilbudsstrukturen, men er flyttet til utdanningsprogram for design og håndverk.

### **Utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur og programområde for formgivingsfag**

Fra og med skoleåret 2016- 2017 er programområde for formgivingsfag omgjort til et eget studieforberevende utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur for elever på Vg1. Innføringen er trinnvis. Skoleåret 2017-2018 er det studieforberevende utdanningsprogrammet kunst, design og arkitektur et tilbud for Vg1 og Vg2. Skoleåret 2018-2019 vil det være et tilbud for Vg1, Vg2 og Vg3.

Programområde for formgivingsfag vil bli avviklet trinnvis. Skoleåret 2017-2018 er det et tilbud kun til Vg3. Fra og med skoleåret 2018-2019 er dette utdanningsprogrammet ikke lenger en del av utdanningsprogram for studiespesialisering.

## **3.2 Generelle regler for videregående opplæring**

### **Fleksibilitet i fag- og timefordelingen**

Skoleeier kan legge fag på andre trinn enn det som framgår av tabellene 4, 7, 9, 11, 15, 17, 19 og 29. Når fag flyttes mellom trinn, skal progresjonen i faget vektlegges. Fag må tas i den rekkefølgen som framgår av læreplanen. Det er bare anledning til å flytte hele fag mellom trinn.

Skoleeier må vedta en lokal forskrift som beskriver den alternative fag- og timefordelingen ved det aktuelle utdanningsprogrammet.

Utdanningsdirektoratet har publisert en veiledning til ordningen.

Forskrift til opplæringsloven § 1-3, tredje ledd.

[Veiledning for fleksibilitet i fag og timefordeling](#)

### **Godkjenning av opplæring i utlandet tilsvarende Vg1 og/eller Vg2 i Norge.**

Ordningen omfatter både yrkesfaglige og studieforberevende utdanningsprogrammer.

En elev som tidligere har bestått et fag som er det samme faget, eller som er likeverdig eller mer omfattende enn et fag etter læreplanverket, skal få godkjent dette faget som bestått etter læreplanverket. Det er det samme om faget er tatt i Norge eller i utlandet. Eleven må søke rektor om slik godkjenning.

En elev som har gjennomført og bestått et opplæringsår i utlandet på nivå med norsk Vg1 og/eller Vg2, kan søke fylkeskommunen om å få denne opplæringen godkjent som en del av norsk videregående opplæring.

I begge tilfeller gjelder at eleven må legge frem den nødvendige dokumentasjonen.

Lenke til rundskrivet:

Forskrift til opplæringsloven § 1-16.

### **3.3 Studieforberedende utdanningsprogram**

Her finner du bestemmelser om krav til fellesfag og programfag. Vi gjør også greie for bestemmelsene som gjelder for

- Elever som har rett til opplæring i samisk (opplæringsloven § 6-3)
- Elever som har rett til opplæring i tegnspråk (opplæringsloven § 3-9)

Hovedbestemmelsene om innhold og omfang i de studieforberedende utdanningsprogrammene går fram av kapittel 3 i opplæringsloven og kapittel 1 i forskrift til opplæringsloven.

### **Generelle bestemmelser for studieforberedende utdanningsprogram**

#### **Tilrettelagt treårig løp for elever fra språklige minoriteter**

Elever fra språklige minoriteter kan bruke inntil 280 timer til styrking av den ordinære opplæringen i norsk og engelsk. Disse timene kommer i stedet for 280 timer som i den ordinære fag- og timefordelingen skal brukes til valg av programfag i de studieforberedende utdanningsprogrammene. Timetallet til styrket opplæring i norsk og engelsk kan fordeles over tre år.

Vilkåret for at en elev kan gis anledning til en slik omdisponering av timer fra programfag, er at eleven (ved inntaket) fylte de generelle vilkårene for inntak til videregående opplæring i opplæringsloven § 3-1, og at vedkommende i tillegg oppfyller alle disse vilkårene:

- Mangelfull norsk grunnskoleopplæring på grunn av få års opphold i landet
- En språk- og kulturbakgrunn som er fjern fra den norske og som medfører behov for særlig tilrettelegging ut fra dette
- Forutsetninger for å kunne ta videregående opplæring og oppnå studiekompetanse på tre år ut fra denne tilretteleggingen

I tillegg kan disse elevene, dersom det er aktuelt:

- Få opplæring etter læreplan i norsk for språklige minoriteter med kort botid i Norge (jf. punkt 1.5)
- Nytte den privatistordningen som er gjort greie for under fellesfaget fremmedspråk
- Om nødvendig få opplæring etter læreplanen i grunnleggende norsk for språklige minoriteter (jf. Punkt 1.5)



### **3.3.1 Fellesfag**

#### **3.3.1.1 Norsk**

Opplæringen i norsk skal følge ordinær læreplan hvis ikke annet er bestemt. I forskrift til opplæringsloven er det fastsatt hvem som er unntatt fra opplæring i norsk sidemål, og hvem som er fritatt fra vurdering i skriftlig sidemål.

#### **3.3.1.2 Engelsk**

Opplæringen skal følge læreplanen i fellesfaget engelsk. For elever som har rett til opplæring i eller på tegnspråk er det en egen læreplan i engelsk.

Opplæringsloven § 3-9.

#### **3.3.1.3 Fremmedspråk**

Opplæringen skal følge læreplanen i fellesfaget fremmedspråk. Læreplanen i fremmedspråk gjelder for alle fremmedspråk bortsett fra engelsk, svensk og dansk. Nordsamisk, sørsamisk, lulesamisk, finsk eller tegnspråk kan være fremmedspråk for de som ikke har samme språk som første- eller andrespråk.

Utdanningsdirektoratet har fastsatt at det i videregående opplæring kan gis opplæring i følgende 40 språk: albansk, amharisk, arabisk, bosnisk, dari, estisk, filipino, finsk, fransk, hebraisk, hindi, islandsk, italiensk, japansk, kantonesisk, kinesisk (tidligere navn mandarin), koreansk, kurdisk (sorani), latvisk, litauisk, lulesamisk, nederlandsk, nordsamisk, oromo, panjabi, pashto, persisk, polsk, portugisisk, russisk, somali, spansk, sørsamisk, tamil, tegnspråk, tigrinja, tyrkisk, tysk, urdu og vietnamesisk. Disse språkene vil følge gjeldende ordning for vurdering i fremmedspråk med sentralt gitt skriftlig eksamen og lokalt gitt muntlig eksamen både for elever og privatister. Se også omtale av privatistordning i fremmedspråk.

Dersom et språk må fjernes fra eksamenstilbudet, vil det være overgangsordninger.

#### **Med fremmedspråk i grunnskolen**

Elever som har hatt nivå I i et fremmedspråk i grunnskolen og fortsetter med opplæring i det samme språket, skal ha opplæring etter læreplanens nivå II. Elever som har hatt nivå I i et fremmedspråk i grunnskolen, men velger et nytt fremmedspråk i videregående opplæring, skal ha opplæring etter læreplanens nivå I i det nye fremmedspråket.

## Uten fremmedspråk i grunnskolen

Elever som ikke er unntatt fra kravet til fremmedspråk, og som ikke har hatt opplæring i andre fremmedspråk enn engelsk i grunnskolen, må velge ett fremmedspråk i tillegg til engelsk i videregående opplæring. Disse elevene skal i tillegg til 113 timer på Vg1 og 112 timer på Vg2 ha 140 timer i fremmedspråket på Vg3. En konsekvens av dette er at timer til valg av programfag på Vg3 reduseres tilsvarende med 140 timer. Se egne kolonner i tabell 4, 7, 9, 11, 15 og 17.

## Privatistordning

Elever som ønsker det kan i stedet for å følge opplæringen i fremmedspråk, oppfylle kravet om fremmedspråk ved å ta eksamen som privatist i ett av språkene som eleven ikke får tilbud om opplæring i. Det er bare privatisteksamen for de språkene Utdanningsdirektoratet har fastsatt at det kan gis opplæring i.

En elev som har en standpunkt karakter i fellesfaget fremmedspråk og som går opp til privatisteksamen i det samme fremmedspråket, vil få det timetallet i fellesfaget fremmedspråk som vedkommende hadde som elev. Hvis vedkommende hadde fellesfaget fremmedspråk i tre år (I +II), er omfanget 365 timer. Dette skal påføres kompetansebeviset/vitnemålet sammen med karakteren for privatisteksamen.

En vanlig privatisteksamen i fellesfaget fremmedspråk på nivå II gir kun en uttelling på 225 timer. Det betyr at en elev som ikke har fått vurdering i fellesfaget fremmedspråk og som går opp til privatisteksamen, kun får et omfang på 225 timer på vitnemålet/kompetansebeviset.

### 3.3.1.4 Matematikk

På studieforberevende utdanningsprogram er det obligatorisk med matematikk på Vg1 og Vg2.

Fra og med skoleåret 2016-2017 er teoretisk matematikk (2T og 2T-Y) ikke lenger en del av fagtilbudet i matematikk for elever. Siste privatisteksamen i matematikk 2T og matematikk 2T-Y er høsten 2017.

På Vg1 skal alle elever ha fellesfag matematikk på 140 timer. De kan velge mellom to ulike fag; praktisk matematikk (1P) eller teoretisk matematikk (1T).

På Vg2 skal eleven velge ett matematikkfag. De kan velge mellom tre ulike fag:

- Praktisk matematikk (2P), 84 timer
- Samfunnsfaglig programfag i matematikk (S1), 140 timer
- Realfaglig programfag i matematikk (R1), 140 timer

For å få vitnemål må eleven ha minimum 224 timer matematikk som skal omfatte 140 timer fellesfag i matematikk 1T/1P på Vg1 og i tillegg enten 84 timer fellesfag i matematikk 2P på Vg2 eller programfag i matematikk R1/S1.

## **Erstatningsfag for elever som ikke velger fellesfag i matematikk på Vg2 (2P)**

Elever som velger ett av programfagene i matematikk (R1 eller S1) på Vg2 i stedet for fellesfaget matematikk 2P, må ta ett ekstra programfag på minst 84 timer for å oppfylle kravet til minstetimetall over tre år, se tabell 4, 7, 9, 11, 15 og 17. Dette programfaget kan enten være 84 timer programfag i matematikk, geofag eller teknologi og forskningslære (fagnavn merket X i tabell 5) eller et ordinært programfag på 140 timer fra studieforbereidende utdanningsprogram.

### **3.3.1.5 Elever med opplæring i samisk, elever med opplæring i tegnspråk og elever med opplæring i finsk som andrespråk**

#### **Elever med samisk som første- eller andrespråk**

- For elever som har rett til opplæring i samisk (opplæringsloven § 6-3), er det utarbeidet egne læreplaner i samisk som første- og andrespråk. Opplæring i samisk som førstespråk skal normalt kombineres med opplæring i norsk etter læreplanen i norsk for elever med samisk som førstespråk. Elever som ønsker det, kan likevel få opplæring etter den ordinære læreplanen i norsk, men da med rett til fritak fra opplæring og vurdering i skriftlig sidemål.
- Opplæring i samisk som andrespråk skal kombineres med opplæring i norsk etter ordinær læreplan i norsk, men med rett til fritak fra opplæring og vurdering i skriftlig sidemål.
- Elever som ikke har hatt opplæring i samisk i grunnskolen, kan velge opplæring i samisk i videregående. Disse elevene kan bruke 140 timer valgfritt programfag til samisk. Dette gjelder bare elever som velger samisk som andrespråk - samisk 4. Samisk 4 er et tilbud for nybegynnere i samisk i videregående opplæring som ikke har hatt samisk i grunnskolen.

Se for øvrig eget oppsett for samisk fag- og timefordeling i tabell 4, 7, 9, 11, 15 og 17.

#### **Elever med norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede**

For elever som har rett til opplæring i tegnspråk (opplæringsloven § 3-9), er det egne læreplaner i norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede. Normalt skal opplæringen etter læreplanen i norsk tegnspråk kombineres med opplæring etter læreplanen i norsk for hørselshemmede. Elever som ønsker det, kan få opplæring etter den ordinære læreplanen i norsk, men med fritak fra opplæring og vurdering i skriftlig sidemål. Se for øvrig egen fag- og timefordeling for hørselshemmede i tabell 4, 7, 9, 11, 15 og 17.

#### **Elever med finsk som andrespråk**

Det er en egen læreplan i finsk som andrespråk. Opplæring i finsk som andrespråk skal kombineres med opplæring i norsk etter ordinær læreplan i norsk, men med rett til fritak fra opplæring og vurdering i skriftlig sidemål.

## Unntak fra kravet om fremmedspråk

Noen elever er unntatt fra kravet om fremmedspråk. Dette gjelder elever som får opplæring etter læreplaner i:

- Samisk som første- eller andrespråk
- Finsk som andrespråk
- Norsk tegnspråk

Elever som har opplæring etter én av disse læreplanene, men som likevel ønsker fremmedspråk, må ta dette utenfor timerammen.

Forskrift til opplæringsloven § 1-10 andre ledd.

### Særskilt for elever med opplæring i samisk som velger fremmedspråk

Elever med opplæring i samisk er fritatt fra opplæring i fremmedspråk. Elever som likevel velger fremmedspråk i videregående opplæring uten å ha hatt faget i grunnskolen, skal ha 225 timer fremmedspråk eller nivå 1. For å få timer til fremmedspråk brukes 140 timer fra valgfritt programfag, og de øvrige timene (85 timer) tas som tilleggstimer. Kravet til fordypning innenfor studiespesialiserende utdanningsprogram opprettholdes, se punkt 3.3.2.1

## 3.3.2 Utdanningsprogram for studiespesialisering

Utdanningsprogram for studiespesialisering er inndelt i tre programområder på Vg2 og Vg3:

- Programområde for realfag
- Programområde for språk, samfunnsfag og økonomi
- Programområde for formgivning

Fra og med skoleåret 2016- 2017 er programområde for formgivingsfag omgjort til et eget studieforbereende utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur, se punkt 3.3.5.

**Tabell 4 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for studiespesialisering, programområde for realfag og språk, samfunnsfag og økonomi**

Omfang i timer	Vg1			
	1	2	3	4
Kolonne nummer	1	2	3	4
	Ordinær	Med formgiv. Vg1 <sup>12</sup>	Samisk	Hørselhemmede
Religion og etikk				
Norsk <sup>1</sup>	113	113		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			103	
Andrespråknorsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			103	
Norsk for hørselhemmede <sup>1</sup>				113
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				75
Matematikk <sup>1</sup>	140	140	140	140
Naturfag	140	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>	113	113		
Samfunnsfag	84		84	84
Geografi	56		56	56
Historie				
Kroppsøving	56	56	56	56
Sum fellesfag	842	702	822	804
Programfag fra eget programområde <sup>1</sup> (fordypning)				
Felles programfag fra Vg1 formgivingsfag		140		
Programfag fra studieforb. utdanningsprogram		140		
<b>Totalt omfang</b>	<b>842</b>	<b>982</b>	<b>822</b>	<b>804</b>

**Tabell 4 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for studiespesialisering, programområde for realfag og språk, samfunnsfag og økonomi**

Omfang i timer	Vg2			
	5	6	7	8
Kolonne nummer	5	6	7	8
	Ordinær	Med formgiv. Vg1 <sup>12</sup>	Samisk	Hørselhemmede
Religion og etikk				
Norsk <sup>1</sup>	112	112		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			103	
Andrespråknorsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			103	
Norsk for hørselhemmede <sup>1</sup>				112
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				75
Matematikk <sup>1</sup>	84	84	84	84
Naturfag				
Engelsk <sup>1</sup>				
Fremmedspråk <sup>1</sup>	112	112		
Samfunnsfag		84		
Geografi		56		
Historie	56	56	56	56
Kroppsøving	56	56	56	56
Sum fellesfag	<b>420</b>	<b>560</b>	<b>402</b>	<b>383</b>
Programfag fra eget programområde <sup>1</sup> (fordypning)	280	280	280	280
Felles programfag fra Vg1 formgivingsfag				
Programfag fra studieforb. utdanningsprogram	140		140	140
<b>Totalt omfang</b>	<b>840</b>	<b>840</b>	<b>822</b>	<b>803</b>



**Tabell 4 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for studiespesialisering, programområde for realfag og språk, samfunnsfag og økonomi**

Omfang i timer	Vg3				
	Kolonne nummer	9	10	11	12
	Ordinær	Uten fr.språk gr.sk	Med formgiv. Vg1 <sup>12</sup>	Samisk	Hørselhemmede
Religion og etikk	84	84	84	84	84
Norsk <sup>1</sup>	168	168	168		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>				103	
Andrespråknorsk/samisk/finsk <sup>1</sup>				103	
Norsk for hørselhemmede <sup>1</sup>					168
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>					75
Matematikk <sup>1</sup>					
Naturfag					
Engelsk <sup>1</sup>					
Fremmedspråk <sup>1</sup>		140			
Samfunnsfag					
Geografi					
Historie	113	113	113	113	113
Kroppsøving	56	56	56	56	56
Sum fellesfag	<b>421</b>	<b>561</b>	<b>421</b>	<b>459</b>	<b>496</b>
Programfag fra eget programområde <sup>1</sup> (fordypning)	280	280	280	280	280
Felles programfag fra Vg1 formgivingsfag					
Programfag fra studieforb. utdanningsprogram	140		140	140	140
<b>Totalt omfang</b>	<b>841</b>	<b>841</b>	<b>841</b>	<b>879</b>	<b>916</b>





**Tabell 4 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for studiespesialisering, programområde for realfag og språk, samfunnsfag og økonomi**

Omfang i timer	Totalt over 3 år				
	Kolonne nummer	14	15	16	17
	Ordinær	Uten fr.språk gr.sk	Med formgiv. Vg1 <sup>12</sup>	Samisk	Hørselhemmede
Religion og etikk	84	84	84	84	84
Norsk <sup>1</sup>	393	393	393		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>				309	
Andrespråknorsk/samisk/finsk <sup>1</sup>				309	
Norsk for hørselhemmede <sup>1</sup>					393
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>					225
Matematikk <sup>1</sup>	224	224	224	224	224
Naturfag	140	140	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>	225	365	225		
Samfunnsfag	84	84	84	84	84
Geografi	56	56	56	56	56
Historie	169	169	169	169	169
Kroppsøving	168	168	168	168	168
Sum fellesfag	<b>1683</b>	<b>1823</b>	<b>1683</b>	<b>1683</b>	<b>1683</b>
Programfag fra eget programområde <sup>1</sup> (fordypning)	560	560	560	560	560
Felles programfag fra Vg1 formgivingsfag			140		
Programfag fra studieforb. utdanningsprogram	280	140	280	280	280
<b>Totalt omfang</b>	<b>2523</b>	<b>2523</b>	<b>2663</b>	<b>2523</b>	<b>2523</b>

---

1) Se den nærmere beskrivelsen av disse fagene og fordypning i punkt 3.3.1 og 3.3.2.1.

12) Vg1 programområde for formgiving er avviklet fra 1.8.2016

### **3.3.2.1 Programområdene for realfag og for språk, samfunnsfag og økonomi**

Elevene skal ordinært ha totalt 2 523 timer over tre år. Det framgår av fag- og timefordelingen i tabell 4 hvordan disse timene skal fordeles. Det er en forutsetning at opplæringen på hvert årstrinn organiseres i fellesfag og programfag slik som fastsatt i tabell 4 og i den enkelte læreplan. Fagene kan ikke deles opp i enheter av annet omfang enn det som er beskrevet i læreplanene for fellesfag og programfag.

I tabell 4 er det, i tillegg til de kolonnene som viser ordinær fag- og timefordeling (kolonne 1, 5, 9 og 14), egne kolonner for elever som

har hatt programområde for formgiving på Vg1, og er tatt inn til programområde for realfag eller for språk, samfunnsfag og økonomi på Vg2 og Vg3 (kolonne 2, 6, 11 og 16)

- ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen (kolonne 10 og 15)
- har samisk som første- eller andrespråk eller finsk som andrespråk (kolonne 3, 7, 12 og 17)
- har norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede (kolonne 4, 8, 13 og 18)

### **Krav til fagsammensetning**

#### **Fellesfag**

Elevene i programområdene for realfag og for språk, samfunnsfag og økonomi skal på hvert årstrinn ha opplæring i de fagene som er satt opp i fag- og timefordelingen i tabell 4 under fellesfag, ordinært totalt 1683 timer over tre år.

#### **Programfag**

Elevene i programområdene for realfag og for språk, samfunnsfag og økonomi skal ordinært i løpet av tre år ha 840 timer programfag.

I noen læreplaner står det at et programfag bygger på et annet programfag. Det betyr at eleven bør ha den faglige kompetansen som beskrives i læreplanen for å starte med faget på et høyere nivå. En elev kan likevel ta programfaget på høyere nivå uten å ha tatt faget på lavere nivå dersom rektors vurdering er at eleven har tilstrekkelig kompetanse.

## **Krav til fordypning, programfag fra eget programområde**

Minst 560 av de 840 timene skal nyttes til programfag fra eget programområde. Elevene skal ta to programfag á 140 timer fra hvert av to fagområder innen eget programområde (fordypning). Elever kan velge fordypning i to ulike fremmedspråk selv om de ligger innenfor samme fagområde.

Hvilke programfag som inngår i hvert av programområdene, går fram av tabellene 5 og 6.

## **Programfag fra studieforbereidende utdanningsprogram**

280 av de 840 timene skal nyttes til to valgfrie programfag á 140 timer fra eget programområde eller fra andre programområder innen utdanningsprogrammene for studiespesialisering, idrettsfag, musikk, dans og drama, medier og kommunikasjon og kunst, design og arkitektur.

## **Tilpassede ordninger**

### **Uten fremmedspråk i grunnskolen**

Elever som ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen, skal i tillegg til å ha fremmedspråk på Vg1 og Vg2 også ha 140 timer på Vg3. En konsekvens av dette er at antall timer til programfag blir tilsvarende redusert med 140 timer. Til sammen skal disse elevene ha 1 823 timer fellesfag, 560 timer programfag fra eget programområde og 140 timer til valg av programfag fra studieforbereidende utdanningsprogram, totalt 2 523 timer over tre år. Se tabell 4 (kolonne 11).

### **Med formgivingsfag på Vg1**

Elever som har hatt 982 timer og formgivingsfag på Vg1, har ikke hatt fellesfagene samfunnsfag og geografi. De skal ha disse fagene på Vg2. Timene til dette kommer i stedet for 140 timer som i den ordinære fag- og timefordelingen skal brukes til valg av programfag. Til sammen skal disse elevene ha 1 683 timer fellesfag, 560 timer programfag fra eget programområde, 140 timer felles programfag og 280 timer til valg av programfag fra studieforbereidende utdanningsprogram, totalt 2 663 timer, se tabell 4 (kolonne 16).

## **Programfag som inngår i det enkelte programområde**

### **Programfag i programområde for realfag**

Tabell 5 viser programfagene som inngår i programområde for realfag. Hvert fagområde består av to eller flere programfag.

## **Tabell 5 Programfag i programområde for realfag**

---

Fagområde	Programfag	Timer
<b>Biologi</b>		
	Biologi 1	140
	Biologi 2	140
<b>Fysikk</b>		
	Fysikk 1	140
	Fysikk 2 (bygger på fysikk 1)	140
<b>Geofag</b>		
	Geofag X	84
	Geofag 1	140
	Geofag 2	140
<b>Informasjonsteknologi</b>		
	Informasjonsteknologi 1	140
	Informasjonsteknologi 2	140
<b>Kjemi</b>		
	Kjemi 1	140
	Kjemi 2 (bygger på kjemi 1)	140
<b>Matematikk</b>		
	Matematikk X	84
	Matematikk R1, realfaglig matematikk 1	140
	Matematikk R2, realfaglig matematikk 2 (bygger på matematikk R1)	140
	Matematikk S1, samfunnsfaglig matematikk 1	140
	Matematikk S2, samfunnsfaglig matematikk 2 (bygger på matematikk S1)	140
<b>Teknologi og forskningslære</b>		
	Teknologi og forskningslære X	84
	Teknologi og forskningslære 1	140

### Matematikk S (for samfunnsfag) og R (for realfag)

Det er ikke anledning til å kombinere programfag matematikk S1 med programfag matematikk R2 eller programfag matematikk R1 med programfag matematikk S2. Det er heller ikke anledning til å føre både matematikk S og matematikk R på samme vitnemål.

### Særskilt om programfagene

Geofag X og teknologi og forskningslære X inneholder noen av de samme kompetansemålene som geofag 1 og teknologi og forskningslære 1. Det vil derfor ikke være anledning til å føre X-varianten i disse to fagene på samme vitnemål som de respektive 140 timers programfagene. Matematikk X er et eget programfag og inneholder ikke kompetansemål fra de andre programfagene i matematikk. Matematikk X kan derfor stå på samme vitnemål som andre programfag i matematikk (R1/R2 eller S1/S2).

### Programfag i programområde for språk, samfunnsfag og økonomi

Tabell 6 viser programfagene som inngår i programområde for språk, samfunnsfag og økonomi. Et fagområde består av flere programfag.

**Tabell 6 Programfag i programområde for språk, samfunnsfag og økonomi**

Fagområde	Programfag	Timer
<b>Antikkens språk og kultur</b>		
	Antikkens kultur	140
	Gresk 1	140
	Gresk 2 (bygger på gresk 1)	140
	Latin 1	140
	Latin 2 (bygger på latin 1)	140
<b>Engelsk</b>		
	Internasjonal engelsk	140
	Samfunnsfaglig engelsk	140

	(bygger på internasjonal engelsk)	
	Engelskspråklig litteratur og kultur (bygger på internasjonal engelsk)	140
<b>Entreprenørskap og bedriftsutvikling</b>		
	Entreprenørskap og bedriftsutvikling 1	140
	Entreprenørskap og bedriftsutvikling 2	140
<b>Fremmedspråk</b>		
	Fremmedspråk I	140
	Fremmedspråk II (bygger på fremmedspråk I)	140
	Fremmedspråk III (bygger på fremmedspråk II)	140
<b>Historie og filosofi</b>		
	Historie og filosofi 1	140
	Historie og filosofi 2 (bygger på historie og filosofi 1)	140
<b>Kommunikasjon og kultur</b>		
	Kommunikasjon og kultur 1	140
	Kommunikasjon og kultur 2 (bygger på kommunikasjon og kultur 1)	140
	Kommunikasjon og kultur 3 (bygger på kommunikasjon og kultur 1)	140
<b>Markedsføring og ledelse</b>		
	Markedsføring og ledelse 1	140
	Markedsføring og ledelse 2 (bygger på markedsføring og ledelse 1)	140
<b>Medie- og informasjonskunnskap</b>		
	Medie- og informasjonskunnskap 1	140
	Medie- og informasjonskunnskap 2 (bygger på medie- og informasjonskunnskap 1)	140
<b>Næringslivsøkonomi</b>		
	Økonomistyring	140

	Økonomi og ledelse (bygger på økonomistyring)	140
<b>Politikk, individ og samfunn</b>		
	Sosialkunnskap	140
	Samfunnsgeografi	140
	Sosiologi og sosialantropologi	140
	Politikk og menneskerettigheter	140
<b>Psykologi</b>		
	Psykologi 1	140
	Psykologi 2	140
<b>Reiseliv og språk</b>		
	Reiseliv og språk 1	140
	Reiseliv og språk 2 (bygger på reiseliv og språk 1)	140
<b>Rettslære</b>		
	Rettslære 1	140
	Rettslære 2	140
<b>Samfunnsøkonomi</b>		
	Samfunnsøkonomi 1	140
	Samfunnsøkonomi 2 (bygger på samfunnsøkonomi 1)	140
<b>Samisk historie og samfunn</b>		
	Samisk historie og samfunn 1	140
	Samisk historie og samfunn 2 (bygger på samisk historie og samfunn 1)	140

### **Programfag i flere fremmedspråk**

To ulike fremmedspråk regnes som to ulike programfag og kan inngå i kravet til fordypning.



## Særskilt for elever som velger fremmedspråk som programfag nivå III

Elever som tar fellesfaget fremmedspråk II kan ta 140 timer fremmedspråk III som programfag innen det samme språket, og la dette telle som ett av to fordypningsfag innenfor programområdet. I tillegg til de to fordypningsfagene, må disse elevene ta ett programfag til fra eget programområde. Til sammen utgjør dette 560 timer programfag innen eget programområde.

### Eksempler på godkjente fagsammensetninger:

- Programfag fransk III med 140 timer i tillegg til fellesfaget fransk II, pluss fordypning i programfaget rettslære med 140+140 timer, og kommunikasjon og kultur 1 med 140 timer, til sammen 560 timer programfag fra eget programområde. I tillegg må det inngå to valgfrie programfag innenfor studieforbereende utdanningsprogram.
- Programfag tysk III med 140 timer i tillegg til fellesfaget tysk II, pluss kommunikasjon og kultur 1, 2 og 3 med 140+140+140 timer, til sammen 560 timer programfag fra eget programområde. I tillegg må det inngå to valgfrie programfag innenfor studieforbereende utdanningsprogram.

### 3.3.2.2 Programområde for formgivingsfag for Vg3

Som følge av innføringen av studieforbereende utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur vil programområde for formgivingsfag bli avvirket trinnvis. Skoleåret 2017-2018 er det et tilbud kun til Vg3. Fra og med skoleåret 2018-2019 er dette programområdet ikke lenger en del av utdanningsprogram for studiespesialisering.

Skoleåret 2017-2018 er det studieforbereende utdanningsprogrammet kunst, design og arkitektur et tilbud for Vg1 og Vg2. Skoleåret 2018-2019 vil det være et tilbud for Vg1, Vg2 og Vg3.

Elevene på programområde for formgivingsfag skal ordinært ha totalt 2 943 timer over tre år. Det framgår av fag- og timefordelingen i tabell 7 hvordan disse timene skal fordeles. Det er en forutsetning at opplæringen på hvert årstrinn organiseres i fellesfag og programfag slik som fastsatt i tabell 7 og i den enkelte læreplan. Fagene kan ikke deles opp i enheter av annet omfang enn det som er beskrevet i læreplanene for fellesfag og programfag.

I tabell 7 er det, i tillegg til de kolonnene som viser ordinær fag- og timefordeling (kolonne 1, 5, 9 og 14), egne kolonner for elever som

- ikke har hatt formgivingsfag på Vg1, men er tatt inn til programområde for formgivingsfag på Vg2 og Vg3 (kolonne 2, 6, 10 og 15).
- ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen (kolonne 11 og 16).

- har samisk som første- eller andrespråk eller finsk som andrespråk (kolonne 3, 7, 12 og 17).
- har norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede (kolonne 4, 8, 13 og 18).

**Tabell 7 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for studiespesialisering, programområde for formgivingsfag**

Omfang i timer	Vg1 <sup>13</sup>			
	1	2	3	4
Kolonne nummer	1	2	3	4
	Ordinær	Uten formgiv. Vg1	Samisk	Hørsel-hemmede
Religion og etikk				
Norsk <sup>1</sup>	113	113		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				113
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				75
Matematikk <sup>1</sup>	140	140	140	140
Naturfag	140	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>	113	113		
Samfunnsfag		84		
Geografi		56		
Historie				
Kroppsøving	56	56	56	56
<b>Sum fellesfag</b>	<b>702</b>	<b>842</b>	<b>682</b>	<b>664</b>
Felles programfag fra eget programområde	140		140	140
Programfag fra studieforbereidende utdanningsprogram	140		140	140
<b>Totalt omfang</b>	<b>982</b>	<b>842</b>	<b>962</b>	<b>944</b>

**Tabell 7 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for studiespesialisering, programområde for formgivingsfag**

Omfang i timer	Vg2 <sup>14</sup>			
	5	6	7	8
Kolonne nummer	5	6	7	8
	Ordinær	Uten formgiv. Vg1	Samisk	Hørselhemmede
Religion og etikk				
Norsk <sup>1</sup>	112	112		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			103	
Norsk for hørselhemmede <sup>1</sup>				112
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				7
Matematikk <sup>1</sup>	84	84	84	84
Naturfag				
Engelsk <sup>1</sup>				
Fremmedspråk <sup>1</sup>	112	112		
Samfunnsfag	84		84	84
Geografi	56		56	56
Historie	56	56	56	56
Kroppsøving	56	56	56	56
Sum fellesfag	<b>560</b>	<b>420</b>	<b>542</b>	<b>523</b>
Felles programfag fra eget programområde	280	420	280	280
Programfag fra studieforbereende utdanningsprogram	140	140	140	140
<b>Totalt omfang</b>	<b>980</b>	<b>980</b>	<b>962</b>	<b>943</b>

**Tabell 7 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for studiespesialisering, programområde for formgivingsfag**

Omfang i timer	Vg3				
	Kolonne nummer	9	10	11	12
	Ordinær	Uten formgiv. Vg1	Uten fr.språk gr.skole	Samisk	Hørselhemmede
Religion og etikk	84	84	84	84	84
Norsk <sup>1</sup>	168	168	168		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>				103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>				103	
Norsk for hørselhemmede <sup>1</sup>					168
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>					75
Matematikk <sup>1</sup>					
Naturfag					
Engelsk <sup>1</sup>					
Fremmedspråk <sup>1</sup>			140		
Samfunnsfag					
Geografi					
Historie	113	113	113	113	113
Kroppsøving	56	56	56	56	56
<b>Sum fellesfag</b>	<b>421</b>	<b>421</b>	<b>561</b>	<b>459</b>	<b>496</b>
Felles programfag fra eget programområde	420	420	420	420	420
Programfag fra studieforbereende utdanningsprogram	140	140		140	140
<b>Totalt omfang</b>	<b>981</b>	<b>981</b>	<b>981</b>	<b>1019</b>	<b>1056</b>

**Tabell 7 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for studiespesialisering, programområde for formgivingsfag**

Omfang i timer	Totalt over 3 år				
	Kolonne nummer	14	15	16	17
	Ordinær	Uten formgiv. Vg1	Uten fr.språk gr.skole	Samisk	Hørselhemmede
Religion og etikk	84	84	84	84	84
Norsk <sup>1</sup>	393	393	393		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>				309	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>				309	
Norsk for hørselhemmede <sup>1</sup>					393
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>					225
Matematikk <sup>1</sup>	224	224	224	224	224
Naturfag	140	140	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>	225	225	365		
Samfunnsfag	84	84	84	84	84
Geografi	56	56	56	56	56
Historie	169	169	169	169	169
Kroppsøving	168	168	168	168	168
<b>Sum fellesfag</b>	<b>1683</b>	<b>1683</b>	<b>1823</b>	<b>1683</b>	<b>1683</b>
Felles programfag fra eget programområde	840	840	840	840	840
Programfag fra studieforbereende utdanningsprogram	420	280	280	420	420
<b>Totalt omfang</b>	<b>2943</b>	<b>2803</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>

1) Se den nærmere beskrivelsen av disse fagene under punkt 3.3.1 og 3.2.2.2.

13) Vg1 formgivingsfag er avviklet fra og med skoleåret 2016-2017.

14) Vg2 formgivingsfag er avviklet fra og med skoleåret 2017-2018.

---

## Krav til fagsammensetning

### Fellesfag

Elevene i programområde for formgivingsfag skal på hvert årstrinn ha opplæring i de fagene som er satt opp i fag- og timefordelingen i tabell 7 under fellesfag, dvs. ordinært totalt 1 683 timer over tre år. I det ordinære løpet innen dette programområdet er samfunnsfag og geografi lagt til Vg2.

### Programfag

Elevene i programområde for formgivingsfag skal i løpet av tre år ha 1 260 timer programfag.

- *Felles programfag fra eget programområde.* 840 av de 1 260 timene skal nyttes til felles programfag fra eget programområde. De felles programfagene går fram av tabell 8.
- *Valgfrie programfag fra studieforberedende utdanningsprogram.* 420 av de 1 260 timene ovenfor skal nyttes til å velge programfag enten fra eget programområde (se tabell 8) eller fra andre programområder innen de fem studieforberedende utdanningsprogrammene. Elevene skal ha tre programfag á 140 timer.

### Tilpassede ordninger

Uten fremmedspråk i grunnskolen

Elever som ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen, skal i tillegg til å ha fremmedspråk på Vg1 og Vg2 også ha 140 timer på Vg3. En konsekvens av dette er at timer til valg av programfag på Vg3 reduseres tilsvarende med 140 timer. Til sammen skal disse elevene ha 1 823 timer fellesfag, 840 timer felles programfag og 280 timer til valg av programfag fra studieforberedende utdanningsprogram, totalt 2 943 timer over tre år. Se tabell 7 (kolonne 16).

### Uten formgivningsfag på Vg1

For elever som har hatt 842 og ikke 982 timer på Vg1 i utdanningsprogram for studiespesialisering, er kravet til totalt timetall over tre år 2 803 (tabell 7, kolonne 15). Disse elevene har hatt samfunnsfag og geografi på Vg1, og skal derfor i stedet ha 140 timer ekstra felles programfag på Vg2 (tabell 7, kolonne 6). Til sammen skal disse elevene ha 1 683 timer fellesfag, 840 timer felles programfag og 280 timer til valg av programfag fra studieforberedende utdanningsprogram, se tabell 7 (kolonne 15).

### Programfag som inngår i programområde for formgivingsfag

Tabell 8 viser hvilke programfag som inngår i programområde for formgivingsfag. Hvert fagområde består av flere programfag.

**Tabell 8 Programfag i programområde for formgivingsfag**

Fagområde	Programfag	Timer
<b>Felles programfag i formgivingsfag</b>		
<b>Design og arkitektur</b>		
	Design og arkitektur 1	140
	Design og arkitektur 2 (bygger på design og arkitektur 1)	140
	Design og arkitektur 3 (bygger på design og arkitektur 2)	140
<b>Visuelle kunstfag</b>		
	Visuelle kunstfag 1	140
	Visuelle kunstfag 2 (bygger på visuelle kunstfag 1)	140
	Visuelle kunstfag 3 (bygger på visuelle kunstfag 2)	140
<b>Valgfrie programfag spesielt utarbeidet for formgivingsfag</b>		
	Samisk visuell kultur	140
	Scenografi og kostyme	140
	Trykk og foto	140
	Visuell kultur og samfunn	140

### 3.3.3 Utdanningsprogram for idrettsfag

Elevene skal totalt ha 2 943 timer over tre år. Det fremgår av fag- og timefordelingen i tabell 9 hvordan disse timene skal fordeles. Det er en forutsetning at opplæringen på hvert årstrinn organiseres i fellesfag og programfag slik som fastsatt i tabell 9 og i den enkelte læreplan. Fagene kan ikke deles opp i enheter av annet omfang enn det som er beskrevet i læreplanene som fellesfag og programfag.

I tabell 9 er det, i tillegg til de kolonnene som viser ordinær fag- og timefordeling (kolonne 1, 4, 7 og 11), egne kolonner for elever som

- ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen (kolonne 8 og 12).
- har samisk som første- eller andrespråk eller finsk som andrespråk (kolonne 2, 5, 9 og 13).
- har norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede (kolonne 3, 6, 10 og 14).



**Tabell 9 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for idrettsfag**

Omfang i timer	Vg1		
	1	2	3
Kolonne nummer	1	2	3
	Ordinær	Samisk	Hørsel- hemmede
Religion og etikk			
Norsk <sup>1</sup>	113		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>		103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>		103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>			113
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>			75
Matematikk <sup>1</sup>	140	140	140
Naturfag	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>	113		
Samfunnsfag			
Geografi			
Historie			
<b>Sum fellesfag</b>	<b>646</b>	<b>626</b>	<b>608</b>
Felles programfag fra eget utdanningsprogram <sup>1</sup>	196	196	196
Programfag fra studieforberevende utdanningsprogram <sup>1</sup>	140	140	140
<b>Totalt omfang</b>	<b>982</b>	<b>962</b>	<b>944</b>

**Tabell 9 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for idrettsfag**

Omfang i timer	Vg2		
	4	5	6
Kolonne nummer	Ordinær	Samisk	Hørsel- hemmede
Religion og etikk			
Norsk <sup>1</sup>	112		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>		103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>		103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>			112
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>			75
Matematikk <sup>1</sup>	84	84	84
Naturfag			
Engelsk <sup>1</sup>			
Fremmedspråk <sup>1</sup>	112		
Samfunnsfag	84	84	84
Geografi	56	56	56
Historie	56	56	56
Sum fellesfag	<b>504</b>	<b>486</b>	<b>467</b>
Felles programfag fra eget utdanningsprogram <sup>1</sup>	336	336	336
Programfag fra studieforberevende utdanningsprogram <sup>1</sup>	140	140	140
<b>Totalt omfang</b>	<b>980</b>	<b>962</b>	<b>943</b>

**Tabell 9 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for idrettsfag**

Omfang i timer	Vg3			
	7	8	9	10
Kolonne nummer	Ordinær	Uten fr.språk gr.skole	Samisk	Hørselhemmede
Religion og etikk	84	84	84	84
Norsk <sup>1</sup>	168	168		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				168
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				75
Matematikk <sup>1</sup>				
Naturfag				
Engelsk <sup>1</sup>				
Fremmedspråk <sup>1</sup>		140		
Samfunnsfag				
Geografi				
Historie	113	113	113	113
Sum fellesfag	<b>365</b>	<b>505</b>	<b>403</b>	<b>440</b>
Felles programfag fra eget utdanningsprogram <sup>1</sup>	476	476	476	476
Programfag fra studieforberevende utdanningsprogram <sup>1</sup>	140		140	140
<b>Totalt omfang</b>	<b>981</b>	<b>981</b>	<b>1019</b>	<b>1056</b>

**Tabell 9 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for idrettsfag**

Omfang i timer	Totalt over 3 år			
	11	12	13	14
Kolonne nummer	Ordinær	Uten fr.språk gr.skole	Samisk	Hørsel-hemmede
Religion og etikk	84	84	84	84
Norsk <sup>1</sup>	393	393		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			309	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			309	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				393
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				225
Matematikk <sup>1</sup>	224	224	224	224
Naturfag	140	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>	225	365		
Samfunnsfag	84	84	84	84
Geografi	56	56	56	56
Historie	169	169	169	169
Sum fellesfag	<b>1515</b>	<b>1655</b>	<b>1515</b>	<b>1515</b>
Felles programfag fra eget utdanningsprogram <sup>1</sup>	1008	1008	1008	1008
Programfag fra studieforberevende utdanningsprogram <sup>1</sup>	420	280	420	420
<b>Totalt omfang</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>

1) Se den nærmere beskrivelsen av disse fagene under punkt 3.3.1 og 3.3.3.

## Krav til fagsammensetning

### Fellesfag

Elevene i utdanningsprogram for idrettsfag skal på hvert årstrinn ha opplæring i de fagene som er satt opp i fag- og timefordelingen i tabell 9 under fellesfag, dvs. ordinært totalt 1 515 timer over tre år.

### Programfag

Elevene i utdanningsprogram for idrettsfag skal ordinært i løpet av tre år ha 1 428 timer programfag.

- *Felles programfag fra eget utdanningsprogram.* 1 008 av de 1 428 timene skal nyttes til felles programfag fra eget utdanningsprogram. De felles programfagene går fram av tabell 10.
- *Programfag fra studieforberevende utdanningsprogram.* 420 av de 1 428 timene skal nyttes til programfag enten fra eget utdanningsprogram (se tabell 10) eller fra programområdene innen de fire andre studieforberevende utdanningsprogrammene. Elevene skal ha tre programfag á 140 timer.

### Matematikk som fellesfag og programfag

Det vises til punkt 3.3.1.4.

### Tilpasset ordning

Uten fremmedspråk i grunnskolen

Elever som ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen, skal i tillegg til fremmedspråk på Vg1 og Vg2 også ha 140 timer på Vg3. En konsekvens av dette er at timer til valg av programfag på Vg3 reduseres tilsvarende med 140 timer. Til sammen skal disse elevene ha 1 655 timer fellesfag, 1 008 timer felles programfag og 280 timer til valg av programfag fra studieforberevende utdanningsprogram, totalt 2 943 timer over tre år. Se tabell 9 (kolonne 12).

### Programfag som inngår i utdanningsprogram for idrettsfag

Tabell 10 viser hvilke programfag som inngår i utdanningsprogram for idrettsfag. De fleste fagområdene består av to eller flere programfag.

### Tabell 10 Programfag i utdanningsprogram for idrettsfag

Fagområde	Programfag	Timer
Felles programfag i idrettsfag		

<b>Aktivitetslære</b>		
	Aktivitetslære 1	140
	Aktivitetslære 2 (bygger på aktivitetslære 1)	140
	Aktivitetslære 3 (bygger på aktivitetslære 2)	140
<b>Idrett og samfunn</b>		
	Idrett og samfunn Vg2	56
	Idrett og samfunn Vg3	84
<b>Treningsledelse</b>		
	Treningslære 1-Vg1	56
	Treningslære 1-Vg2	84
	Treningslære 2 (bygger på treningslære 1)	140
<b>Treningslære</b>		
	Treningslære 1-Vg1	56
	Treningslære 1-Vg2	84
	Treningslære 2 (bygger på treningslære 1)	140
<b>Valgfrie programfag spesielt utarbeidet for idrettsfag</b>		
<b>Breddeidrett</b>		
	Breddeidrett 1	140
	Breddeidrett 2 (bygger på breddeidrett 1)	140
	Breddeidrett 3 (bygger på breddeidrett 2)	140
<b>Friluftsliv</b>		
	Friluftsliv 1	140
	Friluftsliv 2 (bygger på friluftsliv 1)	140
<b>Lederutvikling</b>		

	Lederutvikling 1	140
	Lederutvikling 2 (bygger på lederutvikling 1)	140
<b>Toppidrett</b>		
	Toppidrett 1	140
	Toppidrett 2 (bygger på toppidrett 1)	140
	Toppidrett 3 (bygger på toppidrett 2)	140

### 3.3.4 Utdanningsprogram for musikk, dans og drama

Utdanningsprogram for musikk, dans og drama har felles Vg1 og er inndelt i tre programområder på Vg2 og Vg3:

- Programområde for musikk
- Programområde for dans
- Programområde for drama

Elevene har etter fullført Vg1 rett til inntak til ett av programområdene på Vg2 uavhengig av hvilke programfag som er valgt innenfor de 196 timene til valg elevene har på Vg1. Kravet til timetall og sammensetning av fag over tre år er tilpasset dette.

Elevene skal totalt ha 2 943 timer over tre år. Det fremgår av fag- og timefordelingen i tabell 11 hvordan disse timene skal fordeles. Det er en forutsetning at opplæringen på hvert årstrinn organiseres i fellesfag og programfag slik som fastsatt i tabell 11 og i den enkelte læreplan. Fagene kan ikke deles opp i enheter av annet omfang enn det som er beskrevet i læreplanene for fellesfag og programfag.

I tabell 11 er det, i tillegg til de kolonner som viser ordinær fag- og timefordeling (kolonne 1, 4, 7 og 11), egne kolonner for elever som

- ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen (kolonne 8 og 12).
- har samisk som første- eller andrespråk eller finsk som andrespråk (kolonne 2, 5, 9 og 13).

- har norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede (kolonne 3, 6, 10 og 14).

**Tabell 11 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for musikk, dans og drama**

Omfang i timer	Vg1		
	1	2	3
Kolonne nummer	1	2	3
	Ordinær	Samisk	Hørsel- hemmede
Religion og etikk			
Norsk <sup>1</sup>	113		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>		103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>		103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>			113
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>			75
Matematikk <sup>1</sup>	140	140	140
Naturfag	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>	113		
Samfunnsfag			
Geografi			
Historie			
Sum fellesfag	<b>646</b>	<b>626</b>	<b>608</b>
Felles programfag fra eget programområde <sup>1</sup>	140	140	140
Programfag fra studieforberevende utdanningsprogram <sup>1</sup>	196	196	196
<b>Totalt omfang</b>	<b>982</b>	<b>962</b>	<b>944</b>



**Tabell 11 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for musikk, dans og drama**

Omfang i timer	Vg2		
	4	5	6
Kolonne nummer	Ordinær	Samisk	Hørsel- hemmede
Religion og etikk			
Norsk <sup>1</sup>	112		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>		103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>		103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>			112
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>			75
Matematikk <sup>1</sup>	84	84	84
Naturfag			
Engelsk <sup>1</sup>			
Fremmedspråk <sup>1</sup>	112		
Samfunnsfag	84	84	84
Geografi	56	56	56
Historie	56	56	56
Sum fellesfag	<b>504</b>	<b>486</b>	<b>467</b>
Felles programfag fra eget programområde <sup>1</sup>	336	336	336
Programfag fra studieforberevende utdanningsprogram <sup>1</sup>	140	140	140
<b>Totalt omfang</b>	<b>980</b>	<b>962</b>	<b>943</b>

**Tabell 11 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for musikk, dans og drama**

Omfang i timer	Vg3			
	7	8	9	10
Kolonne nummer	Ordinær	Uten fr.språk gr.skole	Samisk	Hørselhemmede
Religion og etikk	84	84	84	84
Norsk <sup>1</sup>	168	168		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				168
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				75
Matematikk <sup>1</sup>				
Naturfag				
Engelsk <sup>1</sup>				
Fremmedspråk <sup>1</sup>		140		
Samfunnsfag				
Geografi				
Historie	113	113	113	113
Sum fellesfag	<b>365</b>	<b>505</b>	<b>403</b>	<b>440</b>
Felles programfag fra eget programområde <sup>1</sup>	476	476	476	476
Programfag fra studieforbereidende utdanningsprogram <sup>1</sup>	140		140	140
<b>Totalt omfang</b>	<b>981</b>	<b>981</b>	<b>1019</b>	<b>1056</b>

**Tabell 11 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for musikk, dans og drama**

Omfang i timer	Totalt over 3 år			
	11	12	13	14
Kolonne nummer	Ordinær	Uten fr.språk gr.skole	Samisk	Hørsel- hemmede
Religion og etikk	84	84	84	84
Norsk <sup>1</sup>	393	393		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			309	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			309	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				393
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				225
Matematikk <sup>1</sup>	224	224	224	224
Naturfag	140	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>	225	225		
Samfunnsfag	84	84	84	84
Geografi	56	56	56	56
Historie	169	169	169	169
Sum fellesfag	<b>1515</b>	<b>1655</b>	<b>1515</b>	<b>1515</b>
Felles programfag fra eget programområde <sup>1</sup>	952	952	952	952
Programfag fra studieforbere- dende utdanningsprogram <sup>1</sup>	476	336	476	476
<b>Totalt omfang</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>

1) Se den nærmere beskrivelsen av disse fagene under punkt 3.3.1 og 3.3.4.

## Krav til fagsammensetning

## Fellesfag

Elevene i programområdene for musikk, dans og drama skal på hvert årstrinn ha opplæring i de fagene som er satt opp i fag- og timefordelingen i tabell 11 under fellesfag, dvs. ordinært totalt 1 515 timer over tre år.

## Programfag

Elevene i programområdene for musikk, dans og drama skal ordinært i løpet av tre år ha opplæring i 1 428 timer programfag.

- *Felles programfag fra eget programområde.* 952 av 1 428 timene skal nyttes til felles programfag fra eget programområde. De felles programfagene for programområde for musikk går fram av tabell 12. De felles programfagene for programområde for dans går fram av tabell 13. De felles programfagene for programområde for drama går fram av tabell 14.
- *Programfag fra studieforbereende utdanningsprogram.* 476 av de 1 428 timene skal nyttes til programfag fra eget programområde eller fra andre programområder innen de fem studieforbereende utdanningsprogrammene, dvs. utdanningsprogrammene for studiespesialisering, idrettsfag og musikk, dans og drama. Elevene må ta tre programfag á 140 timer og et programfag på minst 56 timer.

## Matematikk som fellesfag og programfag

Det vises til punkt 3.3.1.4.

## Tilpasset ordning

### Uten fremmedspråk i grunnskolen

Elever som ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen, skal i tillegg til å ha fremmedspråk på Vg1 og Vg2 også ha 140 timer på Vg3. En konsekvens av dette er at timer til valg av programfag på Vg3 reduseres tilsvarende med 140 timer. Til sammen skal disse elevene ha 1 655 timer fellesfag, 952 timer felles programfag og 336 timer til valg av programfag fra studieforbereende utdanningsprogram, totalt 2 943 timer over tre år. Se tabell 11 (kolonne 12).

## Programfag som inngår i utdanningsprogram for musikk, dans og drama

- Tabell 12 viser hvilke programfag som inngår i programområde for musikk. Hvert fagområde består av ett eller to programfag.
- Tabell 13 viser hvilke programfag som inngår i programområde for dans. Hvert fagområde består av ett, to eller flere programfag.
- Tabell 14 viser hvilke programfag som inngår i programområde for drama. Hvert fagområde består av ett eller to programfag.
- Tabell 12 Programfag i programområde for musikk



**Tabell 12 Programfag i programområde for musikk**

Fagområde	Programfag	Timer
<b>Felles programfag i musikk</b>		
<b>Ergonomi og bevegelse</b>		
	Ergonomi og bevegelse 1	56
	Ergonomi og bevegelse 2 (bygger på ergonomi og bevegelse 1)	56
<b>Instruksjon og ledelse</b>		
	Instruksjon og ledelse	140
<b>Instrument, kor, samspill</b>		
	Instrument, kor, samspill 1	140
	Instrument, kor, samspill 2 (bygger på Instrument, kor, samspill 1)	140
<b>Musikk, dans og drama</b>		
	Musikk, dans og drama (felles programfag på Vg1)	140
<b>Musikk i perspektiv</b>		
	Musikk i perspektiv 1	140
	Musikk i perspektiv 2 (bygger på musikk i perspektiv 1)	140
<b>Valgfrie programfag spesielt utarbeidet for musikk</b>		
	Bevegelse	56
	Lytting	56
	Musikk	140
	Musikk fordypning 1	140
	Musikk fordypning 2 (bygger på musikk fordypning 1)	140
	Samisk musikk og scene	140

**Tabell 13 Programfag i programområde for dans**

<b>Fagområde</b>	<b>Programfag</b>	<b>Timer</b>
<b>Felles programfag i dans</b>		
<b>Dans i perspektiv</b>		
	Dans i perspektiv 1	140
	Dans i perspektiv 2 (bygger på dans i perspektiv 1)	140
<b>Grunntrening i dans</b>		
	Grunntrening i dans 1	56
	Grunntrening i dans 2 (bygger på grunntrening i dans 1)	56
<b>Musikk, dans og drama</b>		
	Musikk, dans og drama (felles programfag på Vg1)	140
<b>Scenisk dans</b>		
	Scenisk dans 1	140
	Scenisk dans 2 (bygger på scenisk dans 1)	140
	Scenisk dans 3 (bygger på scenisk dans 2)	140
<b>Valgfrie programfag spesielt utarbeidet for dans</b>		
	Bevegelse	56
	Danseteknikker	140
	Scenisk dans fordypning 1	140
	Scenisk dans fordypning 2 (bygger på scenisk dans fordypning 1)	140

**Tabell 14 Programfag i programområde for drama**

Fagområde	Programfag	Timer
<b>Felles programfag i drama</b>		
<b>Drama og samfunn</b>		
	Drama og samfunn	140
<b>Musikk, dans og drama</b>		
	Musikk, dans og drama (felles programfag på Vg1)	140
<b>Teater og bevegelse</b>		
	Teater og bevegelse 1	56
	Teater og bevegelse 2 (bygger på teater og bevegelse 1)	56
<b>Teater i perspektiv</b>		
	Teater i perspektiv 1	140
	Teater i perspektiv 2 (bygger på teater i perspektiv 1)	140
<b>Teaterproduksjon</b>		
	Teaterproduksjon 1	140
	Teaterproduksjon 2 (bygger på teaterproduksjon 1)	140
<b>Valgfrie programfag spesielt utarbeidet for drama</b>		
	Bevegelse	56
	Samisk musikk og scene	140
	Teaterensemble	140
	Teaterproduksjon fordypning 1	140
	Teaterproduksjon fordypning 2 (bygger på teaterproduksjon fordypning 1)	140



### **3.3.5 Utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur**

Elevene skal ordinært ha totalt 2 943 timer over tre år. Det framgår av fag- og timefordelingen i tabell 15 hvordan disse timene skal fordeles. Det er en forutsetning at opplæringen på hvert årstrinn organiseres i fellesfag og programfag slik som fastsatt i tabell 15 og i den enkelte læreplan. Fagene kan ikke deles opp i enheter av annet omfang enn det som er beskrevet i læreplanene for fellesfag og programfag.

**Tabell 15 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur**

Omfang i timer	Vg1		
	1	2	3
Kolonne nummer	1	2	3
	Ordinær	Samisk	Hørsel- hemmede
Religion og etikk			
Norsk <sup>1</sup>	113		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>		103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>		103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>			113
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>			75
Matematikk <sup>1</sup>	140	140	140
Naturfag	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>	113		
Samfunnsfag			
Geografi			
Historie			
Kroppsøving	56	56	56
Sum fellesfag	<b>702</b>	<b>682</b>	<b>664</b>
Felles programfag fra eget programområde <sup>1</sup>	280	280	280
Programfag fra studieforbereende utdanningsprogram <sup>1</sup>	0	0	0
<b>Totalt omfang</b>	<b>982</b>	<b>962</b>	<b>944</b>

**Tabell 15 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur**

Omfang i timer	Vg2		
	4	5	6
Kolonne nummer	Ordinær	Samisk	Hørsel- hemmede
Religion og etikk			
Norsk <sup>1</sup>	112		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>		103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>		103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>			112
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>			75
Matematikk <sup>1</sup>	84	84	84
Naturfag			
Engelsk <sup>1</sup>			
Fremmedspråk <sup>1</sup>	112		
Samfunnsfag	84	84	84
Geografi	56	56	56
Historie	56	56	56
Kroppsøving	56	56	56
Sum fellesfag	<b>560</b>	<b>542</b>	<b>523</b>
Felles programfag fra eget programområde <sup>1</sup>	280	280	280
Programfag fra studieforbereende utdanningsprogram <sup>1</sup>	140	140	140
<b>Totalt omfang</b>	<b>980</b>	<b>962</b>	<b>943</b>

**Tabell 15 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur**

Omfang i timer	Vg3			
	7	8	9	10
Kolonne nummer	Ordinær	Uten fr.språk gr.skole	Samisk	Hørselhemmede
Religion og etikk	84	84	84	84
Norsk <sup>1</sup>	168	168		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				168
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				75
Matematikk <sup>1</sup>				
Naturfag				
Engelsk <sup>1</sup>				
Fremmedspråk <sup>1</sup>		140		
Samfunnsfag				
Geografi				
Historie	113	113	113	113
Kroppsøving	56	56	56	56
Sum fellesfag	<b>421</b>	<b>561</b>	<b>459</b>	<b>496</b>
Felles programfag fra eget programområde <sup>1</sup>	280	280	280	280
Programfag fra studieforbereidende utdanningsprogram <sup>1</sup>	280	280	280	280
<b>Totalt omfang</b>	<b>981</b>	<b>981</b>	<b>1019</b>	<b>1056</b>

**Tabell 15 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur**

Omfang i timer	Totalt over 3 år			
	11	12	13	14
Kolonne nummer	Ordinær	Uten fr.språk gr.skole	Samisk	Hørsel- hemmede
Religion og etikk	84	84	84	84
Norsk <sup>1</sup>	393	393		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			309	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			309	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				393
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				225
Matematikk <sup>1</sup>	224	224	224	224
Naturfag	140	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>	225	365		
Samfunnsfag	84	84	84	84
Geografi	56	56	56	56
Historie	169	169	169	169
Kroppsøving	56	56	56	56
<b>Sum fellesfag</b>	<b>1683</b>	<b>1683</b>	<b>1683</b>	<b>1683</b>
Felles programfag fra eget programområde <sup>1</sup>	840	840	840	840
Programfag fra studieforbereende utdanningsprogram <sup>1</sup>	420	420	420	420
<b>Totalt omfang</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>

1) Se den nærmere beskrivelsen av disse fagene under punkt 3.3.1 og 3.3.5

## Krav til fagsammensetning

### Fellesfag

Elevene i utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur skal på hvert årstrinn ha opplæring i de fagene som er satt opp i fag- og timefordelingen i tabell 15 under fellesfag, dvs. ordinært totalt 1 683 timer over tre år.

### **Programfag**

Elevene i utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur skal ordinært i løpet av tre år ha 1 260 timer programfag.

- *Felles programfag fra eget utdanningsprogram.* 840 av de 1260 timene skal nyttes til felles programfag fra eget utdanningsprogram. De felles programfagene går fram av tabell 16.
- *Programfag fra studieforberevende utdanningsprogram.* 420 av de 1260 timene skal nyttes til programfag enten fra eget utdanningsprogram (se tabell 16) eller fra programområdene innen de fire andre studieforberevende utdanningsprogrammene. Elevene skal ha tre programfag á 140 timer.

### **Matematikk som fellesfag og programfag**

Det vises til punkt 3.3.1.4.

### **Tilpasset ordning uten fremmedspråk i grunnskolen**

Elever som ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen, skal i tillegg til fremmedspråk på Vg1 og Vg2 også ha 140 timer på Vg3. En konsekvens av dette er at timer til valg av programfag på Vg3 reduseres tilsvarende med 140 timer. Til sammen skal disse elevene ha 1 655 timer fellesfag, 1 008 timer felles programfag og 280 timer til valg av programfag fra studieforberevende utdanningsprogram, totalt 2 943 timer over tre år. Se tabell 15 (kolonne 12).

### **Programfag som inngår i utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur**

Tabell 16 viser hvilke programfag som inngår i utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur. De fleste fagområdene består av to eller flere programfag.

**Tabell 16 Programfag i utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur**

<b>Fagområde</b>	<b>Programfag</b>	<b>Timer</b>
<b>Felles programfag kunst, design og arkitektur</b>		
<b>Kunst og visuelle virkemidler</b>		
	Kunst og visuelle virkemidler 1	140
	Kunst og visuelle virkemidler 2	140
	Kunst og visuelle virkemidler 3	140
<b>Design og arkitektur</b>		
	Design og arkitektur 1	140
	Design og arkitektur 2	140
	Design og arkitektur 3	140
<b>Valgfrie programfag spesielt utarbeidet for kunst, design og arkitektur</b>		
<b>Kunst og skapende arbeid</b>		
	Kunst og skapende arbeid	140
<b>Arkitektur og samfunn</b>		
	Arkitektur og samfunn	140
<b>Design og bærekraft</b>		
	Design og bærekraft	140
<b>Foto og grafikk</b>		
	Foto og grafikk 1	140
	Foto og grafikk 2 (bygger på foto og grafikk 1)	140
<b>Samisk visuell kultur</b>		
	Samisk visuell kultur	140

### **3.3.6 Utdanningsprogram for medier og kommunikasjon**

Elevene skal ordinært ha totalt 2 943 timer over tre år. Det framgår av fag- og timefordelingen i tabell 17

hvordan disse timene skal fordeles. Det er en forutsetning at opplæringen på hvert årstrinn organiseres i fellesfag og programfag slik som fastsatt i tabell 16 og i den enkelte læreplan. Fagene kan ikke deles opp i enheter av annet omfang enn det som er beskrevet i læreplanene for fellesfag og programfag.

**Tabell 17 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for medier og kommunikasjon**

Omfang i timer	Vg1		
	1	2	3
Kolonne nummer	Ordinær	Samisk	Hørsel- hemmede
Religion og etikk			
Norsk <sup>1</sup>	113		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>		103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>		103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>			113
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>			75
Matematikk <sup>1</sup>	140	140	140
Naturfag	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>	113		
Samfunnsfag			
Geografi			
Historie			
Kroppsøving	56	56	56
Sum fellesfag	<b>702</b>	<b>682</b>	<b>664</b>
Felles programfag fra eget programområde <sup>1</sup>	280	280	280
Programfag fra studieforbereende utdanningsprogram <sup>1</sup>	0	0	0
<b>Totalt omfang</b>	<b>982</b>	<b>962</b>	<b>944</b>



**Tabell 17 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for medier og kommunikasjon**

Omfang i timer	Vg2		
	4	5	6
Kolonne nummer	4	5	6
	Ordinær	Samisk	Hørsel- hemmede
Religion og etikk			
Norsk <sup>1</sup>	112		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>		103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>		103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>			112
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>			75
Matematikk <sup>1</sup>	84	84	84
Naturfag			
Engelsk <sup>1</sup>			
Fremmedspråk <sup>1</sup>	112		
Samfunnsfag	84	84	84
Geografi	56	56	56
Historie	56	56	56
Kroppsøving	56	56	56
Sum fellesfag	<b>560</b>	<b>542</b>	<b>523</b>
Felles programfag fra eget programområde <sup>1</sup>	280	280	280
Programfag fra studieforberevende utdanningsprogram <sup>1</sup>	140	140	140
<b>Totalt omfang</b>	<b>980</b>	<b>962</b>	<b>943</b>

**Tabell 17 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for medier og kommunikasjon**

Omfang i timer	Vg3			
	7	8	9	10
Kolonne nummer	Ordinær	Uten fr.språk gr.skole	Samisk	Hørselhemmede
Religion og etikk	84	84	84	84
Norsk <sup>1</sup>	168	168		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			103	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			103	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				168
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				75
Matematikk <sup>1</sup>				
Naturfag				
Engelsk <sup>1</sup>				
Fremmedspråk <sup>1</sup>		140		
Samfunnsfag				
Geografi				
Historie	113	113	113	113
Kroppsøving	56	56	56	56
Sum fellesfag	<b>421</b>	<b>561</b>	<b>459</b>	<b>496</b>
Felles programfag fra eget programområde <sup>1</sup>	280	280	280	280
Programfag fra studieforbereidende utdanningsprogram <sup>1</sup>	280	280	280	280
<b>Totalt omfang</b>	<b>981</b>	<b>981</b>	<b>1019</b>	<b>1056</b>

**Tabell 17 Fag- og timefordeling i utdanningsprogram for medier og kommunikasjon**

Omfang i timer	Totalt over 3 år			
	11	12	13	14
Kolonne nummer	Ordinær	Uten fr.språk gr.skole	Samisk	Hørselhemmede
Religion og etikk	84	84	84	84
Norsk <sup>1</sup>	393	393		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			309	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			309	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				393
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				225
Matematikk <sup>1</sup>	224	224	224	224
Naturfag	140	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>	225	365		
Samfunnsfag	84	84	84	84
Geografi	56	56	56	56
Historie	169	169	169	169
Kroppsøving	168	168	168	168
<b>Sum fellesfag</b>	<b>1683</b>	<b>1683</b>	<b>1683</b>	<b>1683</b>
Felles programfag fra eget programområde <sup>1</sup>	840	840	840	840
Programfag fra studieforbereende utdanningsprogram <sup>1</sup>	420	420	420	420
<b>Totalt omfang</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>	<b>2943</b>

1) Se den nærmere beskrivelsen av disse fagene under punkt 3.3.1 og 3.3.6.

## Krav til fagsammensetning

### Fellesfag

Elevene i utdanningsprogram for medier og kommunikasjon skal på hvert årstrinn ha opplæring i de fagene som er satt opp i fag- og timefordelingen i tabell 17 under fellesfag, dvs. ordinært totalt 1 683 timer over tre år.

### Programfag

Elevene i utdanningsprogram for medier og kommunikasjon skal ordinært i løpet av tre år ha 1 260 timer programfag.

- *Felles programfag fra eget utdanningsprogram.* 840 av de 1260 timene skal nyttes til felles programfag fra eget utdanningsprogram. De felles programfagene går fram av tabell 18.
- *Programfag fra studieforberevende utdanningsprogram.* 420 av de 1260 timene skal nyttes til programfag enten fra eget utdanningsprogram (se tabell 18) eller fra programområdene innen de fire andre studieforberevende utdanningsprogrammene. Elevene skal ha tre programfag á 140 timer.

### Matematikk som fellesfag og programfag

Det vises til punkt 3.3.1.4.

### Tilpasset ordning uten fremmedspråk i grunnskolen

Elever som ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen, skal i tillegg til fremmedspråk på Vg1 og Vg2 også ha 140 timer på Vg3. En konsekvens av dette er at timer til valg av programfag på Vg3 reduseres tilsvarende med 140 timer. Til sammen skal disse elevene ha 1 655 timer fellesfag, 1 008 timer felles programfag og 280 timer til valg av programfag fra studieforberevende utdanningsprogram, totalt 2 943 timer over tre år. Se tabell 17 (kolonne 12).

### Programfag som inngår i utdanningsprogram for medier og kommunikasjon

Tabell 18 viser hvilke programfag som inngår i utdanningsprogram for medier og kommunikasjon.

**Tabell 18 Programfag i utdanningsprogram for medier og kommunikasjon**

Fagområde	Programfag	Timer
<b>Felles programfag medier og kommunikasjon</b>		
<b>Mediesamfunnet</b>		
	Mediesamfunnet 1	140
	Mediesamfunnet 2	140
	Mediesamfunnet 3	140
<b>Medieuttrykk</b>		
	Medieuttrykk 1	140
	Medieuttrykk 2	140
	Medieuttrykk 3	140
<b>Valgfrie programfag spesielt utarbeidet for medier og kommunikasjon</b>		
<b>Bilde</b>		
	Bilde	140
<b>Grafisk design</b>		
	Grafisk design	140
<b>Lyddesign</b>		
	Lyddesign	140
<b>Tekst</b>		
	Tekst	140

### 3.4 Yrkesfaglige utdanningsprogram

Yrkesfaglig videregående opplæring består normalt av to år i skole og to år i bedrift, hvorav ett år verdiskaping (hovedmodellen). Noen utdanningsløp blir avsluttet med Vg3 i skole. Det finnes noen yrkesfaglige utdanningsløp som avviker fra dette, se punktene 3.3.5 og 3.4. For øvrig henvises til vedlegg

**Tabell 19 Fag- og timefordeling på Vg1 i yrkesfaglige utdanningsprogram**

Omfang i timer	Vg1			
	1	2	3	4
Kolonne nummer	1	2	3	4
	Ordinær	Med stud.spes Vg1	Samisk	Hørselhemmede
Norsk <sup>1</sup>	56	113		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			45	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			45	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				56
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				56
Matematikk <sup>1</sup>	84	140	84	84
Naturfag	56	140	56	56
Engelsk <sup>1</sup>	84	140	84	84
Fremmedspråk <sup>1</sup>		113		
Samfunnsfag		84		
Geografi		56		
Kroppsøving	56	56	56	56
Sum fellesfag	<b>336</b>	<b>842</b>	<b>370</b>	<b>392</b>
Felles programfag fra eget programområde	477		477	477
Yrkesfaglig fordypning <sup>14</sup>	168		140	112
Programfag fra studieforbereidende eller yrkesfaglig utdanningsprogram				
<b>Totalt omfang</b>	<b>981</b>	<b>842</b>	<b>987</b>	<b>981</b>

**Tabell 19 Fag- og timefordeling på Vg1 i yrkesfaglige utdanningsprogram**

Omfang i timer	Vg2			
	5	6	7	8
Kolonne nummer	Ordinær	Med stud.spes Vg1	Samisk	Hørselhemmede
Norsk <sup>1</sup>	56			
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			45	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			45	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				56
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				56
Matematikk <sup>1</sup>				
Naturfag				
Engelsk <sup>1</sup>	56		56	56
Fremmedspråk <sup>1</sup>				
Samfunnsfag	84		84	84
Geografi				
Kroppsøving	56	56	56	56
Sum fellesfag	<b>252</b>	<b>56</b>	<b>286</b>	<b>308</b>
Felles programfag fra eget programområde	477	477	477	477
Yrkesfaglig fordypning <sup>14</sup>	253	253	225	197
Programfag fra studieforbereende eller yrkesfaglig utdanningsprogram		196 <sup>2</sup>		
<b>Totalt omfang</b>	<b>982</b>	<b>982</b>	<b>988</b>	<b>982</b>

**Tabell 19 Fag- og timefordeling på Vg1 i yrkesfaglige utdanningsprogram**

Omfang i timer	Totalt over to år			
	9	10	11	12
Kolonne nummer	Ordinær	Med stud.spes Vg1	Samisk	Hørsel-hemmede
Norsk <sup>1</sup>	112	113		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			90	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			90	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				112
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				112
Matematikk <sup>1</sup>	84	140	84	84
Naturfag	56	140	56	56
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>		113		
Samfunnsfag	84	84	84	84
Geografi		56		
Kroppsøving	112	112	112	112
Sum fellesfag	<b>588</b>	<b>898</b>	<b>656</b>	<b>700</b>
Felles programfag fra eget programområde	954	477	954	954
Yrkesfaglig fordypning <sup>15</sup>	421	253	365	309
Programfag fra studieforbereende eller yrkesfaglig utdanningsprogram		196 <sup>2</sup>		
<b>Totalt omfang</b>	<b>1963</b>	<b>1824</b>	<b>1975</b>	<b>1963</b>

1) Se den under punkt 3.4.1.

2) Timene kan disponeres til et programfag på 140 timer og de resterende 56 timene kan brukes i yrkesfaglig fordypning.

15) Elever som bruker yrkesfaglig fordypning til fellesfag eller programfag fra studieforbereende utdanningsprogram, trenger bare 420 timer i yrkesfaglig fordypning dersom de tar tre fag hvert på 140



timer. Det betyr at det totale timetallet reduseres fra 1963 timer til 1962 timer for disse elevene.

---

### 3.4.1 Felles bestemmelser

Hovedbestemmelsene knyttet til innhold og omfang i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene går fram av kapittel 3 i opplæringsloven og kapittel 1 i forskrift til opplæringsloven. Her har vi beskrevet den nærmere inndelingen i fag og bestemmelser om krav til fellesfag og programfag. Vi gjør også greie for de egne bestemmelsene som gjelder for

- Elever som har rett til opplæring i samisk (§ 6-3 i opplæringsloven)
- Elever som har rett til opplæring i tegnspråk (§ 3-9 i opplæringsloven)

#### Fellesfag

##### Norsk

Opplæringen i norsk skal følge ordinær læreplan hvis ikke annet er bestemt. I forskrift til opplæringsloven er det fastsatt hvem som er unntatt fra opplæring i norsk sidemål, og hvem som er fritatt fra vurdering i skriftlig sidemål.

##### Elever med samisk som første- eller andrespråk

For elever som har rett til opplæring i samisk i henhold til opplæringsloven § 6-3, er det utarbeidet egne læreplaner i samisk som første- og andrespråk. Læreplanen i samisk som andrespråk har to alternativer; samisk 2 og samisk 3.

- Opplæring i samisk som førstespråk skal kombineres med opplæring i norsk etter læreplanen i norsk for elever med samisk som førstespråk. Elever som ønsker det, kan få opplæring etter den ordinære læreplanen i norsk, men da med rett til fritak fra opplæring og vurdering i skriftlig sidemål.
- Opplæring i samisk som andrespråk skal kombineres med opplæring i norsk etter ordinær læreplan i norsk, men med rett til fritak fra opplæring og vurdering i skriftlig sidemål.

##### Elever med finsk som andrespråk

Det er utarbeidet en egen læreplan i finsk som andrespråk. Opplæring i finsk som andrespråk skal kombineres med opplæring i norsk etter ordinær læreplan i norsk, men med rett til fritak fra opplæring og vurdering i skriftlig sidemål.

##### Norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede

For elever som har rett til opplæring i norsk tegnspråk i henhold til opplæringsloven § 3-9, er det utarbeidet

egne læreplaner i norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede. Normalt skal opplæringen etter læreplanen i norsk tegnspråk kombineres med opplæring etter læreplanen i norsk for hørselshemmede, men elever som ønsker det, kan få opplæring etter den ordinære læreplanen i norsk, men med fritak fra opplæring og vurdering i skriftlig sidemål.

## Engelsk

Opplæringen skal følge læreplanen i fellesfaget engelsk om ikke annet er bestemt. For elever som har rett til opplæring i/på norsk tegnspråk, er det utarbeidet en egen læreplan i engelsk.

Opplæringsloven § 3-9.

## Matematikk

Opplæringen skal følge læreplanen i fellesfaget matematikk. Denne læreplanen har to alternativ: matematikk P (1P-Y, praktisk rettet) og matematikk T (1T-Y, teoretisk rettet).

## Naturfag, samfunnsfag og kroppsøving

Opplæringen i disse fellesfagene skal følge de fastsatte læreplanene.

### 3.4.2 Vg1 og Vg2 i skole

Elevene skal ordinært ha totalt 1 963 timer i løpet av Vg1 og Vg2. Det går fram av fag- og timefordelingen i tabell 19 hvordan disse timene skal fordeles. Det er en forutsetning at opplæringen i fellesfag og programfag på hvert årstrinn blir gitt slik det er fastsatt i tabell 19 og i den enkelte læreplanen. Fagene kan ikke deles opp i enheter av annet omfang enn det som er bestemt i læreplanene i fellesfag og felles programfag.

I tabell 19 er det, i tillegg til de kolonnene som viser ordinær fag- og timefordeling (kolonne 1, 5 og 9), egne kolonner for elever som

- har samisk som første- eller andrespråk eller finsk som andrespråk (kolonne 3, 7, og 11)
- har norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede (kolonne 4, 8 og 12)
- i samsvar med tilbudsstrukturen fastsatt i vedlegg 2 kan tas inn til Vg2 på grunnlag av Vg1 i utdanningsprogrammet for studiespesialisering (kolonne 2, 6, og 10).

## Krav til fagsammensetning

### Fellesfag

Elevene i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene skal på hvert av årstrinnene Vg1 og Vg2 ha opplæring i de fagene som er satt opp i fag- og timefordelingen i tabell 19 under fellesfag, dvs. ordinært totalt 588

timer.

## Felles programfag fra eget programområde

Elevene i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene skal i løpet av to år ha 954 timer felles programfag fra eget programområde. Felles programfag på Vg1 og Vg2 i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene går fram av tabellene 20 og 21a–21i.

## Yrkesfaglig fordypning

Elevene i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene skal i løpet av Vg1 og Vg2 ordinært ha 421 timer innenfor yrkesfaglig fordypning. Detaljerte bestemmelser er gitt av Utdanningsdirektoratet i forskrift om yrkesfaglig fordypning.

[Les mer om yrkesfaglig fordypning](#)

## Tilpassede ordninger

*Med samisk, finsk eller norsk tegnspråk på Vg1 og Vg2*

Elever med samisk som første- eller andrespråk, finsk som andrespråk eller norsk tegnspråk har egne timetall i yrkesfaglig fordypning. Se tabell 19.

*Kryssløp fra Vg1 i studieforbereende utdanningsprogram til Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram*

Enkelte Vg2 har i samsvar med tilbudsstrukturen fastsatt i vedlegg 2 også inntak fra Vg1 i et studieforbereende utdanningsprogram (kryssløp)

- Elever som har hatt 842 timer på Vg1 i utdanningsprogram for studiespesialisering, har fullført alle fellesfag som elever i yrkesfaglige utdanningsprogram har på Vg2, unntatt kroppsøving. Disse elevene skal ha 196 timer med andre fag i stedet for disse fellesfagene på Vg2, slik at timetallet totalt på Vg2 blir minst 982 timer. Fagene kan være felles programfag fra yrkesfaglige utdanningsprogram eller programfag fra de studieforbereende utdanningsprogrammene. Totalt skal omfanget over to år være minst 1 824 timer.
- Elever som har hatt 982 timer på Vg1 i ett av de studieforbereende utdanningsprogrammene, følger samme ordning. Disse elevene tar samfunnsfag på Vg2 og kravet til valg av programfag og/eller yrkesfaglig fordypning på Vg2 blir derfor 112 timer. Fag- og timefordeling på Vg1 for disse elevene følger den som gjelder for det aktuelle studieforbereende utdanningsprogrammet. Totalt skal omfanget over to år for disse elevene være minst 1 963 timer.

## Felles programfag på Vg1 i yrkesfaglige utdanningsprogram

### Tabell 20 Felles programfag på Vg1 i yrkesfaglige utdanningsprogram

Utdanningsprogram	Programfag	Timer
<b>Bygg- og anleggsteknikk</b>		
	Produksjon	337
	Tegning og bransjelære	140
<b>Design og håndverk</b>		
	Kvalitet og dokumentasjon	140
	Produksjon	337
<b>Elektrofag</b>		
	Automatiseringssystemer	140
	Data- og elektronikkssystemer	197
	Elenergisystemer	140
<b>Helse- og oppvekstfag</b>		
	Helsefremmende arbeid	197
	Kommunikasjon og samhandling	140
	Yrkesutøvelse	140
<b>Medieproduksjon</b>		
	Mediedesign og medieuttrykk	159
	Mediekommunikasjon	159
	Medieproduksjon	159
<b>Naturbruk</b>		
	Naturbasert aktivitet	140
	Naturbasert produksjon	337
<b>Restaurant- og matfag</b>		
	Bransje, fag og miljø	150
	Kosthold og livsstil	150
	Råstoff og produksjon	177
<b>Service og samferdsel</b>		
	Drift og oppfølging	168

	Kommunikasjon og service	140
	Planlegging	169
<b>Teknikk og industriell produksjon</b>		
	Dokumentasjon og kvalitet	140
	Produksjon	197
	Tekniske tjenester	140

### **Felles programfag på Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram**

Tabellene 21a–21i viser felles programfag på Vg2 i hvert av programområdene i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.

**Tabell 21a Felles programfag på Vg2 bygg- og anleggsteknikk**

Programområde	Programfag	Timer
<b>Anleggsteknikk</b>		
	Bransjelære	140
	Produksjon	337
<b>Byggteknikk</b>		
	Bransjelære	140
	Produksjon	337
<b>Klima-, energi- og miljøteknikk</b>		
	Bransjelære	140
	Produksjon	337
<b>Overflateteknikk</b>		
	Bransjelære	140
	Produksjon	337
<b>Treteknikk</b>		
	Bransjelære	140
	Produksjon	337

**Tabell 21b Felles programfag på Vg2 design og håndverk**

Programområde	Programfag	Timer
<b>Aktivitør</b>		
	Administrasjonsfag	140
	Aktiviseringsfag	337
<b>Blomsterdekoratør</b>		
	Produksjon	337

	Produktutvikling	140
<b>Børsemaker</b>		
	Produksjon	277
	Produktutvikling	200
<b>Båtbyggerfag</b>		
	Produksjon	337
	Produktdesign	140
<b>Design og duodji/duodje/duedtie</b>		
	Design og næring	140
	Duodji/duodje/duedtie	267
	Kulturforståelse	70
<b>Design og gullsmedhåndverk</b>		
	Design og produktutvikling	140
	Gullsmedhåndverk	337
<b>Design og tekstil</b>		
	Design og produktutvikling	140
	Produksjon og materialer	337
<b>Design og trearbeid</b>		
	Produksjon	337
	Produktdesign	140
<b>Frisør</b>		
	Frisyredesign	140
	Produksjon	337
<b>Interiør og utstillingsdesign</b>		
	Produksjon	337
	Produktdesign	140
<b>Pianostemming og pianoteknikk</b>		
	Pianostemming	215

	Pianoteknikk	262
<b>Smed</b>		
	Design og produktutvikling	140
	Smedhåndverk	337
<b>Ur- og instrumentmaker</b>		
	Produksjon og vedlikehold	337
	Produktutvikling	140

**Tabell 21c Felles programfag på Vg2 elektrofag**

Programområde	Programfag	Timer
<b>Automatisering</b>		
	Automatiseringssystemer	337
	Energisystemer	140
<b>Data og elektronikk</b>		
	Data- og elektronikkssystemer	281
	Elektronisk infrastruktur	196
<b>Elenergi</b>		
	Automatiseringssystemer	140
	Data- og elektronikkssystemer	140
	Energisystemer	197
<b>Flyfag</b>		
	Luftfartøylære	337
	Teknisk vedlikehold 1	140
<b>Kulde- og varmepumpeteknikk</b>		
	Elenergi- og automatiseringssystemer	140
	Kulde- og varmepumpesystemer	337





**Tabell 21d Felles programfag påVg2 helse- og oppvekstfag**

Programområde	Programfag	Timer
<b>Ambulansefag</b>		
	Ambulansemedisin	197
	Ambulanseoperative emner	112
	Grunnleggende helsefag	168
<b>Barne- og ungdomsarbeiderfag</b>		
	Helsefremmende arbeid	140
	Kommunikasjon og samhandling	140
	Yrkesutøvelse	197
<b>Fotterapi og ortopediteknikk</b>		
	Helsefremmende arbeid	197
	Kommunikasjon og samhandling	140
	Yrkesutøvelse	140
<b>Helsearbeiderfag</b>		
	Helsefremmende arbeid	197
	Kommunikasjon og samhandling	140
	Yrkesutøvelse	140
<b>Helseservicefag</b>		
	Helsefremmende arbeid	197
	Kommunikasjon og samhandling	140
	Yrkesutøvelse	140
<b>Hudpleie</b>		
	Helsefremmende arbeid	140
	Kommunikasjon og samhandling	140
	Yrkesutøvelse	197

**Tabell 21e Felles programfag på Vg2 naturbruk**

<b>Programområde</b>	<b>Programfag</b>	<b>Timer</b>
<b>Akvakultur</b>		
	Anlegg og teknikk	140
	Drift og produksjon	197
	Oppdrett og miljø	140
<b>Anleggsgartner- og idrettsanleggsgfag</b>		
	Drift og vedlikehold	224
	Nyanlegg	253
<b>Fiske og fangst</b>		
	Drift av fartøy	337
	Fangst og redskaper	140
<b>Heste- og hovslagerfag</b>		
	Aktiviteter med hest	141
	Hest og hestehold	168
	Stalldrif	168
<b>Landbruk og gartneri</b>		
	Forvaltning og drift	197
	Produksjon og tjenesteyting	280
<b>Reindrif</b>		
	Reinen og dens naturmiljø	140
	Reindrifsbasert produksjon	197
	Økonomi og ressursforvaltning	140
<b>Skogbruk</b>		
	Drift og vedlikehold	252
	Skogskjøtsel, utmark og bedrift	225

**Tabell 21f Felles programfag på Vg2 restaurant- og matfag**

<b>Programområde</b>	<b>Programfag</b>	<b>Timer</b>
<b>Kokk- og servitørfag</b>		
	Kosthold, ernæring og helse	140
	Råvarer og produksjon	197
	Servering, bransje og miljø	140
<b>Matfag</b>		
	Bransje, fag og miljø	140
	Råvarer, produksjon og kvalitet	197
	Salg og marked	140

**Tabell 21g Felles programfag på Vg2 service og samferdsel**

Programområde	Programfag	Timer
<b>IKT-servicefag</b>		
	Bruker- og driftsstøtte	168
	Drift og vedlikehold	169
	Virksomhetsstøtte	140
<b>Reiseliv</b>		
	Etablering og drift	140
	Salg og markedsføring	140
	Vertskapsrollen	197
<b>Salg, service og sikkerhet</b>		
	Markedsføring og salg	169
	Sikkerhet	140
	Økonomi og administrasjon	168
<b>Transport og logistikk</b>		
	Bransjeteknikk	140
	Transport og logistikk	337

**Tabell 21h Felles programfag på Vg2 teknikk og industriell produksjon**

Programområde	Programfag	Timer
<b>Arbeidsmaskiner</b>		
	Dokumentasjon og kvalitet	140
	Feilsøking og reparasjon	337
<b>Bilskade, lakk og karosseri</b>		
	Dokumentasjon og kvalitet	140

	Karosseri- og lakkteknikk	337
<b>Brønnteknikk</b>		
	HMS og kvalitet	140
	Leting, boring, komplettering	197
	Produksjon og brønnvedlikehold	140
<b>Industriell møbelproduksjon</b>		
	Dokumentasjon og kvalitet	140
	Materiale og teknikker	140
	Produktutvikling og produksjon	197
<b>Industritekstil og design</b>		
	Materialer og materialbruk	150
	Produksjon og styring	177
	Produksjonsforberedelse	150
<b>Kjemiprosess</b>		
	Dokumentasjon og kvalitet	140
	Kjemisk teknologi	168
	Produksjon og vedlikehold	169
<b>Kjøretøy</b>		
	Dokumentasjon og kvalitet	140
	Verkstedarbeid	337
<b>Laboratoriefag</b>		
	Dokumentasjon og kvalitet	140
	Laboratoriearbeid	337
<b>Maritime fag</b>		
	Drift og operasjon	113
	Skipstekniske tjenester	140
	Dokumentasjon og kvalitet	84
	Dekk / Maskin (valgfrie programfag)	140

Industri teknologi		
	Dokumentasjon og kvalitet	140
	Produksjon	197
	Reparasjon og vedlikehold	140

### 3.4.3 Særløp – Vg1 i skole og 3 års læretid

Noen utdanningsløp innen de yrkesfaglige utdanningsprogrammene avviker fra hovedmodellen ved at det kun er ett års opplæring i skole. Lærekontrakt tegnes etter Vg1. Dette kalles særløp. Læreplanene for opplæring i bedrift har bare kompetansemål på Vg3-nivå. To års opplæring kombineres med ett års verdiskaping, og lærlingene har totalt 3 års læretid i bedrift. Særløp fremgår av tilbudsstrukturen i vedlegg 2.

**Tabell 22 Fag- og timefordeling totalt over to år for lærlinger som følger særløp i yrkesfaglige utdanningsprogram**

Omfang i timer	Totalt over to år, særløp			
	1	2	3	4
Kolonne nummer	1	2	3	4
	Ordinær	Med stud.spes Vg1	Samisk	Hørselhemmede
Norsk	112	113		
Førstespråk samisk/norsk			90	
Andrespråk norsk/samisk/finsk			90	
Norsk for hørselshemmede				112
Norsk tegnspråk				112
Matematikk	84	140	84	84
Naturfag	56	140	56	56
Engelsk	140	140	140	140
Fremmedspråk		113		
Samfunnsfag	84	84	84	84
Geografi		56		
Kroppsøving	56	56	56	56
Sum fellesfag	<b>532</b>	<b>842</b>	<b>600</b>	<b>644</b>
Felles programfag fra eget programområde	477		477	477
Yrkesfaglig fordypning	168		140	112
Programfag fra studieforbereidende eller yrkesfaglige utdanningsprogram		196		
<b>Totalt omfang</b>	<b>1177</b>	<b>1038</b>	<b>1217</b>	<b>1233</b>

### Fellesfag

Lærlinger som følger særløp, skal ha opplæring i fellesfagene på Vg2-nivå som angitt i tabell 22. Lærlinger som følger særløp er fritatt for kroppsøving på Vg2, og avslutter faget etter Vg1.



## Yrkesfaglig fordypning

Lærlinger som følger særløp er fritatt for yrkesfaglig fordypning på Vg2, og avslutter faget etter Vg1.

### 3.4.4 Vg3 i yrkesfaglige utdanningsprogram

Yrkesfaglig videregående opplæring omfatter normalt to års opplæring i skole før opplæringen avsluttes som lærefag i bedrift med en kombinasjon av opplæring og verdiskapning (læretid). Noen yrkesfaglige utdanningsløp blir avsluttet med Vg3 i skole. Det finnes også yrkesfaglige utdanningsløp som har Vg3 i skole før de avsluttes med verdiskapning i bedrift, disse er vist i tabell 24b og 24f

**Tabell 23 Yrkesfaglige utdanningsprogram – fag- og timefordeling på Vg3 i skole**

Omfang i timer	Vg3		
	1	2	3
Kolonne nummer	1	2	3
	Ordinær	Samisk	Hørselhemmede
Kroppsøving	56	56	56
Felles programfag fra eget programområde	925	925	925
Totalt omfang	981	981	981

### Yrkesfaglige utdanningsprogram – programfag på Vg3 i skole

I noen yrkesfaglige utdanningsprogram finnes det utdanningsløp som avsluttes med Vg3 i skole og fører til yrkeskompetanse uten fag-/svennebrev. Andre utdanningsløp har Vg3 i skole før opplæringen avsluttes i bedrift og fører til fag-/svennebrev. Det er utarbeidet programfag for Vg3 i skole, se tabell 24a–24f.

**Tabell 24a Programfag på Vg3 i skole i utdanningsprogram for design og håndverk**

Programområde	Programfag	Timer
<b>Interiør</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Interiørarbeid	660
	Presentasjon	265
<b>Utstillingsdesign</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Utstillingsarbeid	660
	Visuell kommunikasjon	265
<b>Pianostemming og pianoteknikk</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Bransjekunnskap	65
	Pianostemming	430
	Pianoteknikk	430

**Tabell 24b Programfag på Vg3 i skole i utdanningsprogram for elektrofag**

Programområde	Programfag	Timer
<b>Automatiseringsfaget (avsluttes med verdiskaping i bedrift etter Vg3 i skole)</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Automatiseringssystemer	645
	Elenergisystemer	140
	Mekanisk arbeid	140
<b>Dataelektronikerfaget (avsluttes med verdiskaping i bedrift etter Vg3 i skole)</b>		
<b>Felles programfag</b>		

	Apparater og utstyr	535
	Systemer og infrastruktur	390
<b>Romteknologi</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Elektronikk og kommunikasjonsteknologi	140
	Fjernanalyse og geografiske informasjonssystemer	140
	Romfysikk	140
	Romteknologi og satellitteknikk	140
	Telemetri	140
<b>Fellesfag</b>		
	Matematikk og naturfag som på Vg3 påbygging til generell studiekompetanse, se punkt 3.5.2	224
<b>Avionikerfaget (avsluttes med læretid i bedrift etter Vg3 i skole)</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Luftfartøysystemer	463
	Teknisk vedlikehold 2	462
<b>Flytekniske fag (avsluttes med læretid i bedrift etter Vg3 i skole)</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Luftfartøysystemer	478
	Teknisk vedlikehold 2	447
<b>Maritim elektriker (avsluttes med læretid i bedrift etter Vg3 i skole)</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Elenergisystemer	470
	Tele-, data- og sikkerhetssystemer	115
	Automatiserte systemer	195
	Organisasjon og ledelse	145

**Tabell 24c Programfag på Vg3 i skole i utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag**

Programområde	Programfag	Timer
<b>Fotterapi</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Helsefremmende arbeid	250
	Kommunikasjon og samhandling	250
	Yrkesutøvelse	426
<b>Apotekteknikk</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Helsefremmende arbeid	371
	Kommunikasjon og samhandling	139
	Yrkesutøvelse	417
<b>Helsesekretær</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Helsefremmende arbeid	371
	Kommunikasjon og samhandling	184
	Yrkesutøvelse	371
<b>Tannhelsesekretær</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Helsefremmende arbeid	250
	Kommunikasjon og samhandling	250
	Yrkesutøvelse	426
<b>Hudpleier</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Helsefremmende arbeid	250
	Kommunikasjon og samhandling	250
	Yrkesutøvelse	426

**Tabell 24d Programfag på Vg3 i skole i utdanningsprogram for medier og kommunikasjon**

Programområde	Programfag	Timer
Mediedesign		
Felles programfag		
	Design	420
	Prosjektstyring	365
	Strategi og marked	140

**Tabell 24e Programfag på Vg3 i skole i utdanningsprogram for naturbruk**

Programområde	Programfag	Timer
<b>Gartneriering</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Gartnerbedriften	168
	Omsetning	140
	Plantebruk	197
	Planteproduksjon	420
<b>Landbruk og husdyrhold</b>		
<b>Felles programfag</b>		
	Gårdsdrift	168
	Plante- og husdyrproduksjon	337
	Utmark og kulturlandskap	140
<b>Valgfrie programfag</b>		
	Traktor og maskiner	140
	Økologisk landbruk 1	140
	Økologisk landbruk 2	140
	Økonomi og driftsledelse	140

**Tabell 24f Programfag på Vg3 i skole i utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon**

Programområde	Programfag	Timer
Anleggsmaskinmekanikerfaget (avsluttes med verdiskaping i bedrift etter Vg3 i skole)		
Felles programfag		
	Dokumentasjon og kvalitet	140
	Feilsøking og diagnose	205
	Reparasjon og vedlikehold	580

### 3.4.5 Lærlinger uten Vg2 eller Vg1 og Vg2 i skole

Fylkeskommunen kan i det enkelte tilfellet godkjenne lærekontrakter som inneholder unntak fra den fastsatte opplæringsordningen. Det betyr at lærebedriften kan ta ansvar for en større del av opplæringen i faget enn det som følger av læreplanverket. Det kan bety at opplæring som ordinært blir gitt i skole på Vg1, Vg2 og for noen fag Vg3, i stedet blir gitt i bedrift.

Opplæringsloven § 3-3 fjerde ledd jf. forskrift til opplæringsloven § 6A-7.

**Tabell 25 Fag- og timefordeling totalt over to år for lærlinger uten Vg2 eller Vg1 og Vg2 i skole i yrkesfaglige utdanningsprogram**

Omfang i timer	Samlet timetall over to år for lærlinger uten Vg1 og Vg2 i skole eller Vg2		
	1	2	3
Kolonne nummer	1	2	3
	Ordinær	Samisk	Hørselhemmede
Norsk <sup>1</sup>	112		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>		90	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>		90	
Norsk for hørselhemmede <sup>1</sup>			112
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>			112
Matematikk <sup>1</sup>	84	84	84
Naturfag	56	56	56
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140
Samfunnsfag	84	84	84
Geografi			
Kroppsøving (se testen nedenfor)			
Sum fellesfag	476	544	644
Totalt omfang	476	544	644

1) Se den nærmere beskrivelsen av disse fagene under punkt 3.3.5 i teksten.

### Fellesfag

Elever som tar Vg1 og Vg2 eller Vg2 i bedrift, skal fortsatt likevel ha fellesfagene som framgår av tabell 25. Fylkeskommunen har ansvar for at den enkelte elev får opplæring i fellesfagene.

Opplæringsloven § 3-3 fjerde ledd.

Lærlingene er fritatt fra fagene kroppsøving og yrkesfaglig fordypning når opplæringen i programfag som ordinært gis i skole skjer i bedrift. Det samme gjelder lærlinger som følger fastsatte særløp i



tilbudsstrukturen (1+3).

### **Fritak fra kroppsøving**

- Læringer uten Vg1, Vg2 og eventuelt Vg3 i skole er fritatt for kroppsøving.
- Læringer uten Vg2 i skole avslutter faget med standpunktkarakter på Vg1.
- Læringer uten Vg3 i skole i lærefag som har Vg3 i skole (f.eks. dataelektronikerfaget, automatiseringsfaget), avslutter faget med standpunktkarakter på Vg2.

### **Fritak fra yrkesfaglig fordypning**

- Læringer uten Vg1 og Vg2 i skole er fritatt for yrkesfaglig fordypning på Vg1 og Vg2.
- Læringer uten Vg2 i skole er fritatt for yrkesfaglig fordypning på Vg2, og avslutter faget med standpunktkarakter på Vg1.

## **3.5 Studieforbereende tilbud innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram**

### **3.5.1 Studieforbereende Vg3 for naturbruk og for medier og kommunikasjon**

---

**Tabell 26 Fag- og timefordeling på studieforbereidende Vg3 innenfor de yrkesfaglige utdanningsprogrammene for naturbruk og for medier og kommunikasjon**

Omfang i timer	Vg3			
	Kolonne nummer	1	2	3
		Ordinær	Samisk	Hørsel- hemmede
Norsk <sup>1</sup>		281		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			219	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			219	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				281
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				113
Matematikk <sup>1</sup>		140	140	140
Naturfag		84	84	84
Engelsk <sup>1</sup>				
Samfunnsfag				
Historie		140	113	140
Kroppsøving		56	56	56
Sum fellesfag		<b>701</b>	<b>831</b>	<b>814</b>
Felles programfag fra eget programområde		140	140	140
Yrkesfaglig fordypning				27
Programfag fra eget programområde eller studieforbereidende utdanningsprogram		140		
<b>Totalt omfang</b>		<b>981</b>	<b>971</b>	<b>981</b>

**Tabell 26 Fag- og timefordeling på studieforbereidende Vg3 innenfor de yrkesfaglige utdanningsprogrammene for naturbruk og for medier og kommunikasjon**

Omfang i timer	Totalt over 3 år			
	Kolonne nummer	4	5	6
		Ordinær	Samisk	Hørsel- hemmede
Norsk <sup>1</sup>		393		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			309	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			309	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				393
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				225
Matematikk <sup>1</sup>		224	224	224
Naturfag		140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>		140	140	140
Samfunnsfag		84	84	84
Historie		140	113	140
Kroppsøving		168	168	168
Sum fellesfag		<b>1289</b>	<b>1487</b>	<b>1514</b>
Felles programfag fra eget programområde		1094	1094	1094
Yrkesfaglig fordypning		421	365	336
Programfag fra eget programområde eller studieforbereidende utdanningsprogram		140		
<b>Totalt omfang</b>		<b>2944</b>	<b>2946</b>	<b>2944</b>

1) Se den nærmere beskrivelsen av disse fagene under punkt 3.3.5 i teksten.

Utdanningsprogram for naturbruk og utdanningsprogram for medier og kommunikasjon har egne studieforbereidende Vg3 som bygger på Vg1 og Vg2 i de respektive utdanningsprogram eller et fastsatt kryssløp, se tilbudsstrukturen i vedlegg 2.

Elevene på studieforbereidende Vg3 for naturbruk og for medier og kommunikasjon skal ordinært ha totalt 981 timer i løpet av dette året. Det går fram av fag- og timefordelingen i tabell 26 hvordan disse timene skal fordeles. Det er en forutsetning at opplæringen blir organisert i fellesfag og programfag slik det er fastsatt i tabell 26 og i den enkelte læreplanen. Fagene kan ikke deles opp i enheter av annet omfang enn det som går fram av læreplanene i fellesfag og programfag.

I tabell 26 er det, i tillegg til de kolonnene som viser ordinær fag- og timefordeling (kolonne 1 og 4), egne kolonner for elever som

- har samisk som første- eller andrespråk (kolonne 2 og 5).
- har norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede (kolonne 3 og 6).

## Fellesfag

Elevene skal ha opplæring i de fellesfagene som er satt opp i fag- og timefordelingen i tabell 26, dvs. ordinært totalt 701 timer.

- For fagene norsk, samisk, finsk, norsk tegnspråk, matematikk, naturfag og kroppsøving, vises det til det som står om disse fagene under punkt 3.3.1.
- I historie følger opplæringen læreplanen gjeldende for Vg3 påbygging til generell studiekompetanse.
- Etter samisk fag- og timefordeling skal opplæringen i historie følge egen samisk læreplan gjeldende for Vg3 påbygging til generell studiekompetanse.
- De særlige bestemmelsene for fellesfaget matematikk for elever som tar matematikk programfag, står under punkt 3.3.1.4.

## Programfag

Elevene på de studieforbereidende Vg3 i utdanningsprogram for naturbruk og for medier og kommunikasjon skal i løpet av opplæringen ordinært ha 280 timer programfag.

- *Programfag fra eget programområde.* 140 av de 280 timene skal brukes til felles programfag fra eget programområde. Felles programfag på Vg3 naturbruk går fram av tabell 22. Felles programfag på Vg3 medier og kommunikasjon går fram av tabell 23.
- *Programfag fra eget programområde eller studieforbereidende utdanningsprogram.* 140 av de 280 timene skal brukes til programfag som finnes enten i eget programområde eller i noen av de andre programområdene innenfor de fem studieforbereidende utdanningsprogram, dvs. utdanningsprogram for studiespesialisering, idrettsfag eller musikk, dans og drama, medier og kommunikasjon og kunst, design og arkitektur. De egne programfagene utarbeidet for studieforbereidende Vg3 naturbruk står i tabell 27. De egne programfagene utarbeidet for studieforbereidende Vg3 medier og kommunikasjon står i tabell 28.

## Tilpassede ordninger

### Yrkesfaglig fordypning på Vg1 og/eller Vg2 brukt til fellesfag eller programfag

Elever som på Vg1 og/eller Vg2 har brukt av timer fra yrkesfaglig fordypning til fellesfag/programfag, må på Vg3 ta et tilsvarende timetall i programfag enten fra eget utdanningsprogram eller fra studieforbereidende utdanningsprogram. Det totale timetallet på Vg3 skal ordinært være 981 timer, og det ordinære totale timeomfanget over tre år skal være 2 944 timer.

### Med samisk, finsk og norsk tegnspråk på Vg3

Elever som får opplæring etter læreplanene for samisk, finsk eller norsk tegnspråk, har ikke timer til valg av programfag på Vg3 påbygging. Se tabell 26.

### Med norsk tegnspråk på Vg3

Elever som får opplæring etter læreplanen i norsk tegnspråk, skal ha minst 27 timer til yrkesfaglig fordypning på Vg3. Se tabell 26. Andre elever skal ikke ha yrkesfaglig fordypning på Vg3.

### Programfag som inngår i studieforbereidende Vg3 i utdanningsprogram for naturbruk og for medier og kommunikasjon

Tabell 27 og 28 viser hvilke programfag som inngår i de to studieforbereidende Vg3.

### Tabell 27 Programfag på studieforbereidende Vg3 for naturbruk

Programområde	Programfag	Timer
Felles programfag		
	Naturforvaltning	140
Valgfrie programfag spesielt utarbeidet for Vg3 naturbruk		
	Bruk og vern	140
	Feltarbeid i naturbruk	140
	Næringsdrift i naturbruk	140

**Tabell 28 Programfag på studieforbereidende Vg3 for medier og kommunikasjon**

Programområde	Programfag	Timer
Felles programfag		
	Medier og kommunikasjon	140
Valgfrie programfag spesielt utarbeidet for Vg3 medier og kommunikasjon		
	Bilde	140
	Lyd	140
	Tekst	140

### 3.5.3 Vg3 påbygging til generell studiekompetanse

**Tabell 29 Fag- og timefordeling på Vg3 påbygging til generell studiekompetanse for yrkesfaglige utdanningsprogram**

Omfang i timer	Vg3			
	1	2	3	4
Kolonne nummer	1	2	3	4
	Ordinær	Med stud.spes Vg1	Samisk	Hørselhemmede
Norsk <sup>1</sup>	281	280		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			219	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			219	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				281
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				113
Matematikk <sup>1</sup>	140	84	140	140
Naturfag	84		84	84
Engelsk <sup>1</sup>				
Fremmedspråk <sup>1</sup>				
Samfunnsfag				
Geografi				
Historie	140	140	113	140
Kroppsøving	56	56	56	56
Sum fellesfag	<b>701</b>	<b>560</b>	<b>831</b>	<b>814</b>
Felles programfag fra eget programområde				
Yrkesfaglig fordypning				27
Programfag fra utdanningsprogram for studiespes.	140	140		
Programfag fra studief. eller yrkesf. utdanningsprogram		140		
<b>Totalt omfang</b>	<b>841</b>	<b>840</b>	<b>831</b>	<b>841</b>

**Tabell 29 Fag- og timefordeling på Vg3 påbygging til generell studiekompetanse for yrkesfaglige utdanningsprogram**

Omfang i timer	Totalt over 3 år			
	5	6	7	8
Kolonne nummer	Ordinær	Med stud.spes Vg1	Samisk	Hørselhemmede
Norsk <sup>1</sup>	393	393		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>			309	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>			309	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>				393
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>				225
Matematikk <sup>1</sup>	224	224	224	224
Naturfag	140	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140	140
Fremmedspråk <sup>1</sup>		113		
Samfunnsfag	84	84	84	84
Geografi		56		
Historie	140	140	113	140
Kroppsøving	168	168	168	168
<b>Sum fellesfag</b>	<b>1289</b>	<b>1458</b>	<b>1487</b>	<b>1514</b>
Felles programfag fra eget programområde	954	477	954	954
Yrkesfaglig fordypning	421	253	365	336
Programfag fra utdanningsprogram for studiespes.	140	140		
Programfag fra studief. eller yrkesf. utdanningsprogram		336		
<b>Totalt omfang</b>	<b>2804</b>	<b>2664</b>	<b>2806</b>	<b>2804</b>

1) Se den nærmere beskrivelsen av disse fagene under punkt 3.3.1.



---

Elever i yrkesfaglige utdanningsprogram kan etter Vg1 og Vg2 ta Vg3 påbygging til generell studiekompetanse. Dette gjelder elever på alle yrkesfaglige utdanningsprogram. Vg1 og Vg2 må være fra samme utdanningsprogram eller et fastsatt kryssløp, se tilbudsstrukturen i vedlegg 2.

Vg3 påbygging til generell studiekompetanse skal totalt inneholde minst 841 timer. Det går fram av fag- og timefordelingen i tabell 29 hvordan disse timene skal fordeles på fag. Det er en forutsetning at opplæringen blir organisert i fellesfag og programfag slik det er fastsatt i tabell 29 og i den enkelte læreplanen. Fagene kan ikke deles opp i enheter av annet omfang enn det som går fram av læreplanene i fellesfag og felles programfag.

I tabell 29 er det, i tillegg til de kolonnene som viser ordinær fag- og timefordeling (kolonne 1 og 5), egne kolonner for elever som

- har samisk som første- eller andrespråk eller finsk som andrespråk (kolonne 3 og 7).
- har norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede (kolonne 4 og 8).
- som i samsvar med tilbudsstrukturen fastsatt i vedlegg 2 kan tas inn til Vg2 på grunnlag av Vg1 i utdanningsprogrammet for studiespesialisering (kolonne 2 og 6).

## Fellesfag

Elevene skal ha opplæring i de fellesfagene som er satt opp i fag- og timefordelingen i tabell 29, dvs. ordinært totalt 701 timer.

- For fagene norsk, samisk, finsk, norsk tegnspråk, matematikk, naturfag og kroppsøving, vises det til det som står om disse fagene under punkt 3.3.1.1.
- Faget historie har et omfang på 140 timer, jf. læreplanen i historie.
- Etter samisk fag- og timefordeling har opplæringen i historie et omfang på 113 timer.

## Matematikk som fellesfag og programfag

Elever på Vg3 påbygging til generell studiekompetanse skal ha fellesfaget matematikk på 140 timer: praktisk matematikk (2PY).

Elever på Vg3 påbygging kan velge programfag i matematikk samtidig med fellesfaget i matematikk.

Det vises til punkt 3.3.1.4 for mulige kombinasjoner som gir generell studiekompetanse. Elever på yrkesfag kan i stedet for å følge det yrkesfaglige tilbudet i matematikk, velge det studieforbereende tilbudet.

## Programfag

Elevene på Vg3 påbygging til generell studiekompetanse skal ordinært ha 140 timer programfag fra utdanningsprogram for studiespesialisering, se tabell 5, 6 og 8.

## Tilpassede ordninger

### *Yrkesfaglig fordypning på Vg1 og/eller Vg2 brukt til fellesfag eller programfag*

Elever som på Vg1 og/eller Vg2 har brukt av timene som er satt av til yrkesfaglig fordypning til fellesfag/programfag, må på Vg3 ta et tilsvarende antall timer i programfag fra de studieforbereidende utdanningsprogrammene og/eller felles programfag i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Det totale timetallet på Vg3 skal ordinært være 841 timer, og det ordinære samlede timeomfanget over tre år skal være 2 804 timer.

### *Med samisk, finsk eller norsk tegnspråk på Vg3*

Elever som får opplæring etter læreplanene for samisk, finsk eller norsk tegnspråk, har ikke timer til programfag fra utdanningsprogram for studiespesialisering på Vg3 påbygging til generell studiekompetanse, se tabell 29.

### *Med norsk tegnspråk på Vg3*

Elever som får opplæring etter læreplanen i norsk tegnspråk, skal ha minst 27 timer til yrkesfaglig fordypning på Vg3 påbygging. Se tabell 24 (kolonne 3). Andre elever skal ikke ha yrkesfaglig fordypning på Vg3 påbygging til generell studiekompetanse.

### *Med kryssløp fra Vg1 studieforbereidende utdanningsprogram til Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram*

Enkelte Vg2 har i samsvar med tilbudsstrukturen fastsatt i vedlegg 2 også inntak fra Vg1 i studieforbereidende utdanningsprogram (kryssløp). Disse elevene har fullført fellesfaget naturfag og skal ha færre timer i fellesfaget matematikk. Disse elevene skal i stedet ha 140 timer til programfag fra studieforbereidende eller yrkesfaglige utdanningsprogram på Vg3, se tabell 29 (kolonne 2 og 6).

## **3.5.4 Rett til påbygging til generell studiekompetanse etter fullført og bestått fag- og yrkesopplæring**

De som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring som en del av ungdomsretten, har etter søknad rett til ett års påbygging til generell studiekompetanse (Vg4). Det samme gjelder de som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæringen innen utgangen av det året de fyller 24 år. Retten gjelder de som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring i 2014 eller senere. Fag- og timefordelingen er beskrevet i tabell 30. Praksiskandidater og de som ikke har bestått alle fellesfag, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-67 tredje ledd, er ikke omfattet av retten til Vg4 påbygging til generell studiekompetanse.

Opplæringsloven § 3-1.

**Tabell 30 Fag- og timefordeling Vg4 påbygging til generell studiekompetanse**

Omfang timer	Vg4 påbygging		
	1	2	3
Kolonne nummer	1	2	3
	Ordinær	Samisk	Hørsel-hemmede
Norsk <sup>1</sup>	281		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>		219	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>		219	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>			281
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>			113
Matematikk <sup>1</sup>	140	140	140
Naturfag	84	84	84
Engelsk <sup>1</sup>			
Samfunnsfag			
Kroppsøving			
Historie	140	113	140
Sum fellesfag	645	775	758
Felles programfag fra eget programområde			
Yrkesfaglig fordypning			
Totalt omfang	645	775	758

**Tabell 30 Fag- og timefordeling Vg4 påbygging til generell studiekompetanse**

Omfang timer	Totalt		
	4	5	6
Kolonne nummer	Ordinær	Samisk	Hørsel-hemmede
Norsk <sup>1</sup>	393		
Førstespråk samisk/norsk <sup>1</sup>		309	
Andrespråk norsk/samisk/finsk <sup>1</sup>		309	
Norsk for hørselshemmede <sup>1</sup>			393
Norsk tegnspråk <sup>1</sup>			225
Matematikk <sup>1</sup>	224	224	224
Naturfag	140	140	140
Engelsk <sup>1</sup>	140	140	140
Samfunnsfag	84	84	84
Kroppsøving	112	112	112
Historie	140	113	140
<b>Sum fellesfag</b>	<b>1233</b>	<b>1431</b>	<b>1458</b>
Felles programfag fra eget programområde	954	954	954
Yrkesfaglig fordypning	421	365	309
<b>Totalt omfang</b>	<b>2608</b>	<b>2750</b>	<b>2721</b>

1) Se den nærmere beskrivelsen av disse fagene under punkt 3.3.1.

Vg4 påbygging til generell studiekompetanse skal totalt inneholde minst 645 timer. Det går fram av fag- og timefordelingen i tabell 30 hvordan disse timene skal fordeles på fag.

Tabell 30 har kolonner som viser ordinær fag- og timefordeling (kolonne 1 og 4), kolonner for elever som har samisk som første- eller andrespråk eller finsk som andrespråk (kolonne 2 og 5) og kolonner for elever som har norsk tegnspråk og norsk for hørselshemmede (kolonne 3 og 6).

### Fellesfag

Elevene skal ha opplæring i de fellesfagene som framgår av fag- og timefordelingen i tabell 30, dvs. ordinært minst 645 timer.

Fagene norsk, samisk, finsk, norsk tegnspråk, matematikk og naturfag er nærmere beskrevet under punkt 3.3.1. Faget historie har et omfang på 140 timer, jf. læreplanen i historie. Etter samisk fag- og timefordeling har opplæringen i historie et omfang på 113 timer. Se omtale under punkt 3.5.3.

### 3.5.5 Generell studiekompetanse

Generell studiekompetanse er det normale grunnlag for opptak til høyere utdanning for de med yrkeskompetanse med eller uten fag-/svennebrev. Følgende fag fra videregående opplæring inngår i kravene:

- Norsk, 393 timer
- Engelsk, 140 timer
- Matematikk, 224 timer
- Naturfag, 140 timer
- Samfunnsfag, 84 timer
- Historie, 140 timer

Normalt vil dette si at det i tillegg til ordinær opplæring på Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram kreves norsk med 280 timer, matematikk med 140 timer, naturfag med 84 timer og historie med 140 timer.

Søkere med relevant fagbrev eller svennebrev kan tas opp til spesielt tilrettelagt ingeniørutdanning uten at kravet til generell studiekompetanse er oppfylt.

## Tilbudsstrukturen i videregående opplæring

Du kan laste ned hele [tilbudsstrukturen som pdf](#). eller du kan se den i klikkbar utgave med lenker til læreplanene under [finn utdanningsprogram](#).

Hvis du vil se fylkesvis oversikt over programområder og utdanningsprogram, gå til [vilbli.no](#)

